

Maš tednik

KULTURNO-POLITIČNO GLASILO AVSTRIJSKIH SLOVENCEV

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

P. b. b.

LETO XIX. / ŠTEVILKA 11

CELOVEC, DNE 16. MARCA 1967

CENA 2.— ŠILINGA

Ali Cerkev komunizma ne obsoja več?

Danes se mnogi, tudi med nami, pozivajo na nov duh, ki ga je pobudil papež Janez XXIII. in utrdil cerkveni zbor. V našem razmerju do komunizma nam sploh radi očitajo, da smo premalo koncilijski. Zato pogledajmo nekatere dokumente in izjave, ki nam bodo potrdile, da Cerkev svojega odklonilnega stališča do komunizma tudi v praktičnem nastopanju ni spremenila niti omilila. Naj nam to pokažejo nekateri uradni dokumenti in poluradne izjave.

Okrožnica Janeza XXIII. Mater et magistra ponavlja odločne obsodbe komunizma, ki so jih izrekli prejšnji papeži. Zatrjuje, da si komunizem in krščanstvo odločno nasprotujeta, in uči, da katoličani nikakor ne morejo slediti niti nauku zmernega socializma. Iz tega je jasno, da papež ne priporoča nobene revizije v odnosih katoličanov do komunistične zmote.

V tem smislu je zelo jasen Pavel VI., ki je v nagovoru 6. septembra 1963 izjavil sledeče: »Nihče naj ne misli, da ta pastoralna vnema, ki danes za Cerkev predstavlja prvenstveno nalogo in kateri posveča vso svojo pozornost in skrb, pomeni, da Cerkev spreminja svojo sodbo o zmotah, ki so se razširile v današnji družbi in katere je že obsodila, kot n. pr. brezbožni marksizem. Prizadevanje, da se uporabijo pri nalezljivi smrtni bolezni nujna zdravilna sredstva, ne pomeni, da se je spremenilo mnenje o tej bolezni. Pomeni le, da se je začela borba z boleznijo, ne samo v teoriji, ampak tudi dejansko. Pomeni, da se hoče bolezen, ko je bila enkrat ugotovljena, tudi zdraviti, to je, da se po obsodbi nauka ravna z blago ljubeznijo.«

Enako stališče izraža poluradno glasilo »Osservatore Romano«, v katerem se n. pr. 20. marca 1965 bere sledeče: »Če pustimo ob strani bolj ali manj umišljena razlikovanja, moremo z gotovostjo reči, da ne sme noben katoličan sodelovati s komunisti, niti ne posredno, ker ideološkemu nasprotju med vero in dialektičnim historičnim materializmom sledi tudi neskladnost sredstev in ciljev, in je ta neskladnost moralnega značaja.« V drugem članku iste številke spet beremo: »Da bi se katolicizem in komunizem mogla med seboj spraviti, bi bilo treba, da komunizem neha biti komunizem. V resnici komunizem kljub svoji spremenljivi dialektiki ne popusti nič v svojih političnih ciljih in v svojem nauku. Zato so materialistično pojmovanje zgodovine, zanikanje osebnih pravic, uničenje svobode, samoderžavo družbe in nesrečne gospodarske izkušnje tisti razlogi, zaradi katerih je komunizem v nasprotju z duhovnim in osebnostnim pojmovanjem družbe, kot izhaja iz socialnega nauka katolicizma.«

Jasna in odločna je tudi koncilski konstitucija o Cerkvi: »Med oblikami sodobnega brezboštva ni mogoče prezreti tiste oblike, ki pričakuje osvoboditve človeka predvsem od njegove gospodarske in družbene osamosvojitve. Ta oblika brezboštva trdi, da je vera že po svoji naravi prepreka za osamosvojitve. Zato se glasniki tega nauka, kadar pridejo na oblast, s silovitostjo borijo proti veri tako, da širijo brezboštvo s prisilnimi sredstvi, s katerimi razpolaga država, predvsem pri vzgoji mladine... Cerkev, ki se zvesto posveča ljudem in Bogu, mora zdaj prav tako kot nekdanj z bolečino in odločnostjo obsojati take škodljive nauke in ravnanja, ki nasprotujejo razumu in izkušnjam in ponižujejo človeka v njegovem dostojanstvu.«

K. G.

Kandler dr. Klaus v Moskvi

Prvi stiki v Kremlju

Zvezni kancler dr. Josef Klaus, njegova soproga, zunanji minister dr. Lujo Tončič Sorinj in drugi avstrijski spremljevalci so v torek, ob 10.15, s posebnim letalom Avstrijske letalske družbe odpotovali z letališča Schwechata v Moskvo. Pred tem pa so bili na letališču še kratki nagovori. Podkancler in trgovinski minister dr. Fritz Bock je v imenu ostalih članov vlade izrazil avstrijskemu zastopstvu najboljše želje na pot.

Dr. Klaus je ob tej priložnosti orisal delovni program svojega potovanja: aktivni doprinos za enotno in miroljubno Evropo, gospodarsko, kulturno in tehnološko sodelovanje, razširitev prijateljskih odnosov med Sovjetsko zvezo in Avstrijo. Zatem je letalo poletelo na 2000 kilometrov dolgo pot v Moskvo, kamor je prispelo ob 15. uri po moskovskem času; polet je trajal 2 uri in 40 minut.

Veselega obraza je zvezni kancler, ko je izstopil iz letala, pozdravil sovjetskega ministrskega predsednika Kosigina in zunanjega ministra Gromika, ki sta prišla osebno na sprejem na letališče Vnukovo. Oba državnika sta potem obšla častno četo, medtem pa je godba zaigrala avstrijsko in sovjetsko himno. Močan vtis je napravil na našega kanclerja vzoren mimohod garde z nasajenimi bajoneti. Nato so avstrijskemu kanclerju predstavili še ostale sovjetske člane vlade: podpredsednika Tihonova, zunanjega ministra Gromika, ki je nosil na glavi, tako kot Kosigin, kučmo, namestnika zunanjega ministra Semjonova, gospo ministrico za kulturo Furcevo, gospo socialno ministrico Likovo, namestnika ministra za zunanjo trgovino Kuzmina, sovjetskega veleposlanika na Dunaju Podzeroba ter končno poveljnika mesta Moskve general-lajtnanta Kolesnikova. Gospa Klausova je prejela ob sprejemu krasen šopek cvetja.

Na poslopju letališča je bil nameščen napis (ogromen trak), na katerem je bilo razbrati dobrodošlico v nemškem in ruskem jeziku.

Indira Gandhi ponovno premier Indije

49-letno gospo Indiro Gandhi, ki je na zadnjih volitvah (trajale so teden dni od 15. do 22. februarja) dobila večino v parlamentu (261 od skupaj 520 poslanskih sedežev), je v nedeljo parlamentarna frakcija indijske kongresne stranke ponovno soglasno izvolila za ministrskega predsednika Indije, potem ko je napovedani boj za oblast predsednika vlade izostal, ker se je bivši finančni minister Desai preteklo soboto odpovedal kandidaturi proti gospe Gandhi. Izjavil je, da je pripravljen prevzeti novo ustanovljeni urad namestnika vladnega voditelja. Kot je naš list v 9. številki poročal, je kongresna stranka doživela velike izgube in je svojo absolutno večino komaj obdržala in v osmih od 16 zveznih dežel izgubila absolutno večino.

Izvolitvi je predsedoval predsednik kongresa Kamaraj. V svojih govorih sta gospa Indira Gandhi in Kamaraj poudarila, da ne izključujeta možnosti sprememb v političnih zahtevah stranke kongresa, če bi se pokazalo, da je to potrebno in v interesu ljudstva. Kasneje je gospa Gandhi na neki tiskovni konferenci ponovila pripravljenost na ponovno proučitev vladne politike. V naslednjem vrstnem redu je naštel probleme dežele: prehrana, cene, odnosi med zvezno in pokrajinskimi vladami. Izjavila je tudi, da sta osnovi politike indijske vlade na notranjem področju, to je demokracija, v zunanji politiki pa bodo

Množico, ki se je zbrala ob sprejemu avstrijskega zastopstva, je sestavljala v glavnem avstrijska kolonija. Na poti od letališča do sredine mesta so vihrale na drogovihi za cestno razsvetljavo avstrijske in sovjetske zastave. Gostje so se najprvo peljali v hotel na Leninovi gori, kjer bodo ves čas obiska tudi stanovali.

Ob pol petih je avstrijski zunanji minister dr. Tončič obiskal sovjetskega kolega Gromika v njegovem uradu. Oba ministra sta se dobre volje predstavila fotografom

De Gaulle: vse pri starem

Hud udarec degolizmu na nedeljskih volitvah — Mandat na Korziki, ki je bil sporen, so prisodili degolistom

Pri nedeljskih volitvah v Franciji so degolisti doživeli v nasprotju s predvolilno rundo (5. marca), tedaj je de Gaulle presenetljivo dobro odrezal, kot je naš list že poročal v prejšnji številki, hud poraz. Po uradnih podatkih se je degolistom posrečilo dobiti absolutno večino v poslanski zbornici, toda samo za en glas in še ta je bil do zadnjega trenutka sporen.

Notranji minister Roger Frey je govoril v ponedeljek po televiziji in sporočil izid volitev. Izjavil je, da je 485 sedežev (sedež za Polinezijo bo določen v nedeljo) razdeljenih takole: komunistična stranka 73 (v prejšnji zbornici 41), skrajna levica 5 (5), zveza leve 116 (89), razne levičarske sku-

pine 5 (9), degolisti 244 (282), razni zmerni 15 (16), demokratični center 27 (38). Pet sedežev je bilo na novo ustanovljenih.

Frey je izjavil, da bo v novi poslanski zbornici 158 novih poslancev. Zatem je Frey izjavil, da so glasovi pri drugem delu volitev v odstotkih takole razdeljeni: degolisti 42,60, zveza leve 24,08, komunisti 21,37, skrajna levica 0,93, razni 3,73, demokratični center 7,10, skrajna desnica 0,15.

Ta razdelitev se nanaša na 485 sedežev. Manjka še rezultat enega volilnega okrožja v Polineziji, kjer bodo volitve prihodnjo nedeljo.

Po volitvah leta 1962 je bilo stanje v poslanski zbornici naslednje: degolisti 265, komunisti 41, socialisti 66, radikali in njih zavezni 38, ljudski republikanci in neodvisni 54, razni 18. Pri poznejših spremembah v sestavi parlamentarnih skupin pa je bilo stanje naslednje: degolisti 282, zveza leve 103, komunisti 41, demokratični center 38, razni 18.

Že ponoči je minister za informacije objavil izjavo, v kateri je trdil, da je »peta republika« dobila 244 sedežev in s tem absolutno večino, čeprav niso bili še znani izidi enega volilnega okrožja v Bastii na Korziki, kjer so med štetjem glasovnic nastali incidenti. Zaradi spora, ki je nastal, so vse zapiske in glasovnice postavili pod nadzorstvo orožnikov. Še prej se je skupina ljudi polastila volilne žare. Hoteli so jo vreči v morje. Policajem se je zadnji trenutek posrečilo to preprečiti. Prav zaradi tega so vse zapisnike in glasovnice izročili v varstvo orožništva. Poleg tega so odložili razglasitev izidov, ker so ugotovili, da je na nekem volilnem sedežu bilo 200 glasovnic več kakor vpisanih volivcev. Pozneje je notranje ministrstvo javilo, da je bila zadeva pojasnjena ter da je bil izvoljen degolist. To je izzvalo precejšnje presenečenje, ker se je zvedelo, da je ponoči bil kandidat leve opozicije za 700 glasov pred degolističnim kandidatom, ko je bilo treba prešteti še kakih 1000 glasovnic.

Štetje in ponovno pregledovanje glasovnic se je nadaljevalo v ponedeljek ves dan in šele ob 19.30 so uradno javili, da je bil izvoljen degolistični kandidat.

Sukarno strmoglavljen

Sukarnu so odvzeli vse predsedniške pravice

To, kar so v svetu pričakovali, se je tudi zgodilo. V Indoneziji so strmoglavili v ponedeljek Sukarna. Začasni ljudski kongres je odločil, da prenese vse predsedniške pravice dosedanjega predsednika Sukarna na generala Suharta, ki je imenovan za vršilca dolžnosti predsednika indonezijske republike do volitev leta 1968.

S tem je dejansko odstavljen prvi predsednik indonezijske republike, ki je pred 22 leti proglasil neodvisnost Indonezije in imel v svojih rokah oblast ves ta čas brez prekinitve. Sklenjeno je tudi bilo, da se predsedniku Sukarnu odvzame naziv »velikega voditelja revolucije«.

Politični teden

Po svetu . . .

ZAKAJ POJAČUJE SOVJETSKA ZVEZA ODOSE Z ZAHODOM?

Za čim teži sovjetska diplomacija in kakšni so nagibi za njeno povečano dejavnost proti Zahodu? Dokler je bilo na dnevnem redu samo zблиžanje med Moskvijo in Parizom, so nekateri razlagalci sodili, da sovjetski voditelji »gredo na roko« predsedniku de Gaulle predvsem zaradi njegovega protiameriškega razpoloženja, zaradi tega, da bi podprli razdiralno dejanje Francije znotraj zahodnega bloka.

Toda Moskva je pozneje začela pogovore tudi z Rimom in Londonom, kjer de Gaulle zamisli niso na najboljšem glasu. To sta upoštevala tudi Podgorni v Rimu in Kosigin v Londonu. V svojih govorih sta poudarjala potrebo in možnost sodelovanja s tema dvema deželama kljub obstoječim razlikam, ob spoštovanju njunih mednarodnih obveznosti. Spričo vsega razlagajo »rusko odpiranje« proti Zahodu zdaj nekoliko drugače kot v začetku, ko je šlo še samo za dvogovor med Parizom in Moskvijo.

Zmerom pogostejše je slišati tudi mnenje, da Moskva krepí svojo diplomatsko dejavnost na Zahodu zaradi položaja na Vzhodu, predvsem še zaradi kitajske »kulturne revolucije« in zaradi zmerom večje zaostritve odnosov med Sovjetsko zvezo in rdečo Kitajsko. Razumljivo je sicer, da »kitajskega dejavnika« ni mogoče prezreti, toda očitno je tudi to, da skrivnost »ruskega odpiranja« ni v tem oziroma ni pretežno v tem.

Zaradi naporov sovjetske vlade je prišlo svoj čas do številnih srečanj najvišjih predstavnikov Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike in drugih zahodnih držav in do občutnega popuščanja mednarodne napetosti. Zadnji čas je prišlo tudi do pozitivnih sprememb v razpoloženju in stališčih številnih zahodnih držav, ki zmerom bolj dojemajo, da jim z Vzhoda ne grozi nevarnost, ampak da jim »odpiranje proti Vzhodu« in sodelovanje s Sovjetsko zvezo ter z drugimi komunističnimi državami more samo koristiti. Ta težnja je danes v Evropi tako močna, da ne morejo več misliti niti tako trmasti zagovorniki »zapiranja proti Vzhodu«, kot so pristaši Hallsteinove miselnosti.

Sovjetsko »odpiranje proti Zahodu« ni danes samo nadaljevanje določene zunanje-politične usmeritve in njene doslednosti, temveč tudi nekaj bolj otipljivega. To je izraz naraščajoče potrebe po tesnejšem gospodarskem sodelovanju z visoko razvitimi industrijskimi državami zaradi hitrejšega in uspešnejšega razvoja lastne proizvodnje.

MEDNARODNA TISKOVNA KONFERENCA PREDSEDNIKA ZDA JOHNSONA

Ameriški predsednik Johnson je pred kratkim nepričakovano poklical novinarje na tiskovno konferenco, na kateri je govoril o zadnjih dogodkih v Vietnamu in o omejitvi protiraketnega orožja. Obstreljevanje Severnega Vietnama z vojnih ladij in metanje min v severnovietnamske reke pomenijo po Johnsonovi izjavi začetek »daljnosežne akcije Združenih držav Amerike«, ni pa jih hotel označiti za razširitev ameriške akcije proti Severnemu Vietnamu.

Johnson je tudi zavrnil trditve, da so nove ameriške akcije posledica propada diplomatskih prizadevanj, kar zadeva Vietnam. Izjavil je, da je prepričan, da je ubral najboljšo smer za diplomatske korake.

Ameriški obrambni minister McNamara je dal generalu Westmorelandu proste roke. Ukaže lahko vsako bombardiranje, ki ga šteje za koristnega, na območju 100 kilometrov severno od 17. vzporednika. Doslej je moralo bombardiranje odobriti obrambno ministrstvo.

Združene države Amerike so začele še eno obdobje vojne v Vietnamu — ameriška letala mečejo mine v reke in kanale v Severnem Vietnamu. To je že tretji nov korak pri razširitvi vojne.

Posvetovanja med ZDA in Sovjetsko zvezo o omejitvi protiraketnega orožja

Nato je predsednik Johnson na tiskovni konferenci sporočil, da je Sovjetska zveza sprejela njegov predlog za začetek posve-

tovanj o omejitvi oboroževalne tekme na sektorju obrambnih in napadalnih jedrskih izstrelkov.

Na tiskovni konferenci je Johnson podal naslednjo izjavo: »Od predsednika Kosigina sem prejel odgovor na svoje pismo od 27. januarja. Odgovor potrjuje, da je Sovjetska zveza pripravljena začeti pogovore o sredstvih za omejitve oboroževalne tekme na sektorju obrambnih in napadalnih jedrskih izstrelkov. Ta izmenjava stališč bo pripeljala do novih pogovorov o tej zadevi v Moskvi in z našimi zavezniki. Upam, da bomo našli sredstva, da bi dosegli konkretne rezultate.«

Johnson je izjavil, da je vsaj za sedaj sprejel mnenje McNamare, ki nasprotuje zgraditvi protiraketnih obrambnih sistemov zaradi prevelikih stroškov. Dodal je, da želi pregledati možnost sporazuma s Sovjetsko zvezo. Izjavil je, da se njegovo pismo Kosiginu tiče predvsem protiraketnih izstrelkov. Vendar pa je poudaril, da se bodo Združene države Amerike radevolje pogovarjale s Sovjetsko zvezo o obrambnih in napadalnih izstrelkih, kakor predlaga Kosigin.

Pripomnil je, da dvomi, da bodo Združene države Amerike ali Sovjetska zveza med pogovori prekinile svoje delo pri razvoju svojih oborožitvenih sistemov za protiraketno obrambo, in je dodal, da ni nobenega razloga, da ena in druga država ne bi nadaljevala dela, ki je sedaj v teku.

Nato je Johnson izjavil, da želijo Združene ameriške države uporabiti vsa sredstva, ki so jim na razpolago, da bi sklenile s Sovjetsko zvezo čim večje število sporazumov. S tem v zvezi je dodal, da so pogajanja proti širjenju jedrskega orožja že dala konkretne rezultate, toda Združene države Amerike in Sovjetska zveza niso še dosegle popolnega sporazuma o tem.

Nadalje je Johnson dejal, da je Severni Vietnam sistematično kršil ženevske sporazume, ter je ponovil, da bodo ameriške čete nadaljevale vojno v Vietnamu.

. . . in pri nas v Avstriji

AVSTRIJSKI RADIO IMA SVOJEGA GLAVNEGA UPRAVNIKA V OSEBI GERDA BACHERJA

Končno smo v Avstriji dobili glavnega upravnika Avstrijske radijske družbe, imenuje se Gerd Bacher, star 41 let in je poslovodja Tiskovnega doma na Dunaju.

Nadzorni svet Avstrijske radijske družbe ga je v četrtek, 9. marca, na svoji seji v dunajskem radiu s 13 proti 9 glasovom, izmed 45 kandidatov proslilcev (dva sta predčasno odstopila), izvolil za novega glavnega upravnika avstrijskega radia. Pogodba novega radijskega glavnega upravnika teče štiri leta. Odločitev je padla že pri drugem volivnem postopku po poldrugourni seji nadzornega sveta.

Po neuradnih vesteh so oddali pet glasov tehničnemu radijskemu direktorju dipl. ing. Wilhelmu Fuchslu (socialistična stranka) in štiri glasove televizijskemu direktorju dr. Wilfriedu Scheibu (OeVP).

Akoravno je dosedanji radijski glavni upravitelj Scheidl predlagal novoizvoljenemu glavnemu upravniku Gerdu Bacherju, da bi rad takoj svoje posle prenesel v njegove roke, se je le-ta odpovedal tako hitri predaji radijskega vodstva in predlagal svojemu predniku 10. april kot menjavo mest.

Eno uro po seji nadzornega sveta Avstrijske družbe (sestavljajo ga sledeči izvedenci: pet neodvisnih, dva svetnika obrata, devet zastopnikov pripada zveznim deželam in šest zastopnikov je iz vrst političnih strank), je novoizvoljeni glavni upravitelj avstrijske radijske družbe podal še isti dan, to je v četrtek, 9. marca, v večernih poročilih svojo prvo izjavo:

»Nadzorni svet avstrijskega radia me je danes izbral za glavnega upravnika podjetja. Zahvaljujem se mu za izvolitev in za zaupanje do mene. Dobro se zavedam veličine naloge in obsega odgovornosti, saj šteje urad glavnega upravnika pri radiu in televiziji k najbolj zanimivemu in najbolj koščljivemu dejanju in nehanju, ki ga stavlja ta služba državljanu te dežele.

Izvesti radijsko reformo v smislu zakona pomeni sodelovati, to se pravi iz Av-

Johnson je omenil tudi poročilo, ki ga je leta 1961 predložil general Taylor tedanjemu predsedniku Kennedyju. V tem poročilu se zatrjuje, da, »če bi se v Vietnamu nadaljeval napad«, bo nekega dne morda potrebno napasti izhodišča za oskrbo »komunističnih sil«.

Nato je predsednik ponovil, da so Združene ameriške države pripravljene na začetek pogajanj.

MOSADEK — BIVŠI IRANSKI PREMIER UMRL

Bivši predsednik iranske vlade Mohamed Mosadek je umrl v nedeljo, 5. marca, v Teheranu, star 88 let.

Mosadek je znan v svetu kot iranski premier, ki je poddržal petrolejsko proizvodnjo v državi. To je bil državnik, ki je imel za seboj burno življenje. Že leta 1921 je postal član parlamenta, nato finančni minister, guverner pokrajine Azerbejdžan in zunanji minister. Toda leta 1928 je prišel v nemilost pri tedanjem šahu Rezi Pahlaviju, očetu sedanjega vladarja.

Mosadek je marca 1951 postal predsednik vlade, potem ko so na njegovega predhodnika napravili atentat. Takoj nato, ko je prevzel to dolžnost, je predložil parlamentu osnutek zakona o poddržavljenju angloiranske petrolejske družbe, ki je izkoriščala petrolejske vrelce v Iranu. Mosadek je v parlamentu napadal vmešavanje Velike Britanije v iranske notranje zadeve in je prišel na dan s podatki o velikih profitech angloiranske družbe. Ta pa se ni sprizajnila z napovedjo. Zaradi dozdevnega »pomanjkanja strokovnjakov« so ustavili proizvodnjo in svet je bil ob 6 odstotkov skupne svetovne petrolejske proizvodnje. Na vlado so zvrnili krivdo za poslabšanje gospodarskega položaja v državi in za nemire, v katerih je bilo v enem samem dnevu, v spopadih z vojaškimi enotami, ubitih 300 ljudi.

Iranski šah je potem vrgel Mosadeka, ki so ga postavili pred sodišče in obsodili na tri leta zapor, z obtožbo, da si je skušal »prilastiti vso oblast«.

Potem ko je Mosadek prebil to kazen, je vse do pred nekaj leti živel v hišnem zaporu v svojem rojstnem kraju Ahmedabadu.

SLOVENC

doma in po svetu

† Griša Koritnik

V Murski Soboti se je po daljšem ugašanju utrnilo življenje Griše Koritnika, enega najbolj plovitih slovenskih prevajalcev iz angleščine. To življenje ni teklo po izglajenih tirih, bilo je zlasti v njegovih mlajših letih dokaj nemirno, toda na pragu starosti je Koritnik postal profesor angleščine v Murski Soboti in v panonski zemlji je zdaj našel svoj poslednji dom.

Griša Koritnik se je rodil 11. 3. 1886 v Polhovem gradu pri Ljubljani in je po gimnazijskih letih v Ljubljani študiral navsezadnje anglistiko; bil je eden najbolj vnetih slušateljev še živeče Miss Copalandove. Z izvirnimi pesmimi se je oglašal v naših literarnih revijah, predvsem v »Ljubljanskem zvonu«, pripadal je generaciji, ki je slovensko dozorela pod neposrednim vplivom naše moderne, vendar kot izvirni pesnik ni zapustil pomembnejšega opusa. Težišče njegovega prispevka v slovensko literarno kulturo je v njegovih prevodih. Že leta 1929 je izdal zbirko prevodov »Listi iz angleške lirike«, dve leti pozneje pa »Stare angleške pesmi«. V teh prevodih se je najbolj izživel njegova pesniška nagnjenost. Bibliografija Koritnikovih proznih prevodov navaja 15 knjig, prevedenih večidel iz angleščine; med njegovimi avtorji srečujemo imena, kakor so Kipling (»Kim«, »Zakaj — zato«), J. Conrad (»Tajfun«, »Mladost«), H. Melville (»Beli kit«) in druga.

Črt škodlar bo snemal film »Ona«

V kratkem bodo pri Viba filmu v Ljubljani pričeli snemati kratek igrani dokumentarni film »Ona«. Režiral ga bo Črt Škodlar, ki je zanj napisal tudi scenarij. Film naj bi bil lirčno povzdigovanje dandanašnje ženske. Realiziran bo v kombinirani črno-beli in barvni tehniki, zaradi česar bo tudi po tej plati še posebno zanimiv. Scenarij predvideva nekaj deset ženskih in deklinskih vlog, ki bodo interpretirale posamezne vidike ženske eksistence sedanosti. Panorama bo zaobsegala estetsko uglaseno študijo oblik ženskega telesa, psihologijo obraza, ritem vsakdanjih poklicev od cestne pometarice do poslanke in končno prikaz najdragocenejše ženske funkcije — materinstvo. Film bo snemala edina jugoslovanska filmska snemalka Veka Kokalj-Zajko. Posnet bo predvidoma do začetka poletja.

Slovenka igra glavno vlogo v hrvaškem filmu

Po noveli Slavka Kolarja »Svoga tela gospodar« je pred več kot desetimi leti posnet film v režiji Fedorja Hanžekovića. Sedaj je prišla na vrsto novela »Brez«, ki jo jugoslovanska književna kritika ceni kot najboljšo novelo tega pisatelja. V petek, 24. februarja, so začeli snemati v okolici Krašića film po tej noveli, ki ga režira za zagrebški Jadran-film Ante Babaja. Glavno vlogo Janice so zupali Slovenki Manici Košir, študentki matematike na ljubljanski univerzi.

Nastop mladih harmonikarjev

Sekcija mladih harmonikarjev, ki dela pri kulturno-prosvetnem društvu »Slovenski dom Triglav«, je priredila pred dnevi v gledališču »Zorin dom« v Karlovcu svoj 30. samostojni koncert. Sekcija oziroma šola za mlade harmonikarje je začela delati leta 1955. Doslej se je pod strokovnim vodstvom nekaj učiteljev šolalo 1200 mladih ljudi. Ustanovili so tudi orkester, ki se je pozneje ločil v dva — za mlajše in starejše. Pred dvema letoma so bili harmonikarji na gostovanju v Avstriji, letos pa se pripravljajo za gostovanje v Trstu in Gorici. Naj še povemo, da deluje »Slovenski dom Triglav« že 37 let.

verjev) mladostnikom do 21. leta. Izjeme so možne za one mladostnike, ki dokažejo, da potrebujejo revolverje pri poklicni izobrazbi. Pri drugem orožju — starostna prepovedna meja je do 18. leta — so možne izjeme do 16. leta. Taki izjemni primeri pa morajo biti seveda utemeljeni in jih morajo podpreti starši.

Tačas velja še stari zakon o orožju, ki prepoveduje prodajo orožja mladostnikom pod 18. letom in načelno prepoveduje vobče nošenje strelnega orožja.

Novi zakon o orožju so poostriili tudi s tem, da so zvišali kazenske prisilne pripomočke za prekrške novega zakona. Medtem ko je vladni predlog predvideval le kazni do dveh mesecev zapor, se je ustavni odbor odločil za potrojitev te kazenske pretnje na šest mesecev.

Za športna strelna društva so v novem zakonu o orožju vnesena tudi izjema določila, ki omogočajo mladostnikom, ki se hočejo izvežbati in usposobiti za športne strelce, to pa pod strokovnim vodstvom in pod strogim nadzorstvom.

strije napraviti pravo, resnično demokracijo. Hkrati se zahvaljujem 832 tisoč Avstrijcem, ki so skupno z neodvisnim časopisjem glasovali za radiotelevizijsko reformo (glasovanje se je vršilo od 5. do 12. 10. 1964). Zlasti pa se zahvaljujem neodvisnemu tisku, ki je vobče omogočil to akcijo za ozdravitev svojega največjega tekmeča (radia in televizija), in obljudljam, da bom avstrijski radio in televizijo skupno z vsemi uslužbenci vodil neodvisno in izključno v interesu avstrijskega ljudstva.«

Naslednji korak novoizvoljenega glavnega upravnika je sedaj razpis službe upraviteljev zveznih dežel. Od vloženih prošenj za ta mesta izbere tiste osebnosti, ki jih bo kot svoje sodelavce smatral za sposobne opravljati to odgovorno delo. O nastavitvenih predlogih glavnega upravnika pa bo odločil nadzorni svet Avstrijske radijske družbe.

DOBILI SMO NOV STROGI ZAKON O OROŽJU

V sredo, dne 1. marca, je avstrijski državni zbor soglasno sklenil nov zakon o orožju. Ta prepoveduje nošenje in posed malih pušk (pištol in revolverjev) mladostnikom do 21. leta. Za vse drugo orožje velja »prepoved« do 18. leta. Tudi puške na zračni pritisk od šestmilimetrskega kalibra dalje so označene kot orožje in spadajo zato pod »prepoved« zakona o orožju.

Odločitev o daljnosežni spremembi vladnega zakona o orožju je padla šele v ponedeljek, 27. februarja, na dolgi seji ustavnega odbora državnega zbora. Prvotni osnutek zakona je prepovedoval nošenje vsega orožja mladostnikom do 16. leta. V ponedeljek pa so v ustavnem odboru sprejele sklep soglasno vse tri stranke (OeVP, SPOe in FPOe).

Da so se odločili za spremembo, je bilo odločilno mnenje znanih pedagogov, psihiatrov, pravnih izvedencev in kriminalistov (strokovnjakov kazenskega prava), ki so se vsi soglasno izrekli za to, da je starostna meja 16 let prenizka.

Tako je torej načelno prepovedana posest in nošenje malih pušk (pištol in revol-

20-letnica tržaškega Radijskega odra

V februarju letos je poteklo 20 let, odkar so v Trstu v okviru slovenskih radijskih oddaj ustanovili slovenski radijski oder. Obletnico je ansambel slovesno praznoval. Naše bralce bo gotovo zanimalo, če jim napišemo nekaj iz zgodovine te igralske skupine.

Po drugi svetovni vojni je zavezniška vojaška oblast prevzela vodstvo tržaške radijske postaje in uvrstila v svoj program tudi mnogo oddaj iz slovenske in svetovne narodne in umetne pesniške zakladnice, iz narodne in tuje epike. Skupina izobražencev, ki je pripravljala te oddaje je leta 1946 ustanovila radijsko igralsko družino, ki se je pozneje preimenovala v slovenski Radijski oder. Poleg recitacij so imeli v načrtu tudi študij slušnih iger; prvo tako igro so uprizorili julija leta 1946.

Dokler je imel Trst le eno radijsko postajo, je čakalo Radijski oder malo nalog, ker so poleg njega nastopali s svojim sporedom v radiu tudi igralci Slovenskega narodnega gledališča. Ker pa je bilo zelo težko zadovoljiti slovenske in italijanske poslušalce, so zavezniki že leta 1946 postavili v Vidmu (Furlanija) manjšo radijsko postajo, ki je bila namenjena samo Slovencem, maja 1947 pa so jo prenesli na Trst. Tako je ostala glavna tržaška radijska postaja le za Italijane.

S samostojno slovensko radijsko postajo pa se je povečala zahtevnost sporeda. Radijski slovenski oder je zato čakalo zmerom več dela, ker se je ansamblu zdelo, da mora Slovencem posredovati domačo besedo. Po oddaji prve radijske slušne igre leta 1946, je prevzel Radijski oder pri slovenskih oddajah literarne oddaje, zraven tega pa v začetku po eno slušno igro na teden, kasneje seveda zmerom več.

Januarja 1947 je prevzel Radijski oder tedensko mladinsko oddajo, marca 1947 literarno oddajo, februarja 1948 otroško, februarja 1949, ko odpove sodelovanje Slovensko narodno gledališče, ves dramski in literarno-recitativni program. Leta 1951 se Slovensko narodno gledališče v Trstu vrne v radio, ko se politični odnosi med Jugoslavijo in zavezniki izboljšajo, in sodeluje še danes, a Radijskemu odru ostane vse delo, ki ga je imel, ko je sodeloval še sam.

V dveh desetletjih je Radijski oder uprizoril preko 8600 oddaj. Količinsko je tedaj

slovenski radijski igralski ansambel prispeval k programu postaje delež, ki bi se z njim težko meril kak drug. Trajanje takih oddaj pa je bilo včasih le nekaj deset minut, pogosto pa mnogo dlje, saj ni bilo malo iger, ki so trajale po dve uri in več, zlasti v času od 1949 do 1951 in še pozneje.

Kakovost teh oddaj igralske družine je seveda odvisna od izvajalcev. Treba je poznati, da se je igralska skupina oblikovala iz redkih igralcev, ki so že prej nastopali, nihče pa ni nastopal pred mikrofonom. Od vsega začetka je sodeloval pri Radijskem odru marsikdo, ki je komaj znal govoriti slovensko, malokdo od teh pa je imel slovensko šolo. Igralci so se v 20 letih pogosto menjavali. Med današnjimi igralci tega ansambla najdemo danes edino gospo Oficijo, ki sodeluje pri Radijskem odru že od leta 1946.

Glavno zanimanje slovenskega tržaškega Radijskega odra je posvečeno dramatiki. Vse slovenske stvaritve, ki so primerne za slušno igro, so uprizorili vsaj enkrat, mno-

ge pa tudi večkrat. Tako so prikazali celotno slovensko dramatiko, s konkretnimi primeri v tridesetih oddajah. V tisočih oddajah se je igralska radijska skupina življala v lepoto naše narodne in umetne pesmi in jo pripovedovala poslušalcem, seveda po naročilu in organizaciji programskega odseka radia Trst A.

Nobena radijska skupina ni izvajala toliko domačih novosti, kot jih je vprav Radijski oder, saj je bilo napisanih v tej dobi mnogo izvirnih tekstov za slovensko tržaško postajo in jih je ta prvi uprizoril.

Nihče ni prikazal do danes Slovencem italijanskega dramskega slovstva v takem obsegu kot Radijski oder. Tudi zapiski o izvajanju del iz svetovne dramske in slovstvene literature kažejo, da so tudi tu zajeli široko področje. Radijski oder je bil dvajset let edini slovenski igralski ansambel, ki je predvajal Slovencem praznične oddaje: za Božič, Veliko noč in za druge slovesne priložnosti.

V tem oziru je vloga slovenskega Radijskega odra v tržaškem radiu presegla domači okvir, kajti njegove oddaje so našle odmev tudi v širšem svetu.

Odkrili so dva rokopisa Leonarda da Vincija

Neki profesor z univerze v Massachusettsu je v neki španski biblioteki odkril dva rokopisa, ki so ju zamen iskali že poldrugo stoletje in ki izhajata izpod peresa Leonarda da Vincija. Rokopisa obsegata nad 700 strani in sta opremljena z nad dvesto ilustracijami. Snov, ki jo veliki italijanski znanstvenik v teh dveh rokopisih obravnava, se nanaša na aeronavtiko, arhitekturo in mehaniko. Po mnenju strokovnjakov so nekatere ilustracije, ki jih zasledimo v teh dveh rokopisih, med najboljšimi deli, kar je napravil Leonardo da Vinci.

O tem odkritju so sporočili z univerze v Massachusettsu in ga je treba pripisati v glavnem dr. Julesu Piccusu, ki že 40 let poučuje na tej univerzi tudi španski jezik in špansko slovstvo. Da pa gre resnično za izvirno delo Leonarda da Vincija, je svoje strokovno mnenje dal dr. Vladislav Reti, profesor na univerzi v Los Angelesu, ki je hkrati znan strokovnjak za Leonarda da Vincija in njegova dela.

Odgovorni krogi univerze v Massachusettsu sporočajo, da so rokopise dobili v madridski državni biblioteki, kjer so rokopise hranili. Hkrati so od madridske biblioteke dobili tudi izključno pravico za publikacijo tega dela. Dr. Piccus, ki je profesor romanskih jezikov na univerzi v Massachusettsu, in prof. Reti bosta poskrbela za sestavo posebne študije o tej knjigi in delo, ki bo v zvezi s tem izšlo, bo nosilo naslov »Madridski kodeksi o Leonardu da

Vinciju«. Preden bo to delo izšlo, pa bosta potrebni dve leti dela in priprave.

Že dolgo se je vedelo, da obstajata ta dva rokopisa, ki sta bila izročena madridski državni biblioteki okoli leta 1600. Toda rokopisa sta izginila nekaj pred letom 1800. Kam sta rokopisa izginila in kje se nahajata, ni vedel nihče, odnosno ni hotel nihče povedati. Vedelo se je le, da teh rokopisov ne najdemo tam, kjer bi po katalogu biblioteke morala biti. Prof. Piccus pa je prišel v Madrid z namenom, da v tamkajšnji državni biblioteki najde in prouči nekatere rokopise srednjeveške španske poezije. Hkrati pa sta ga zanimala tudi da Vincijeva rokopisa, ki sta baje izginila. Prof. Piccus se je odločno lotil iskanja teh dragocenih dokumentov in neki funkcionar madridske biblioteke ga je v tem tudi podprl, ker ga je prepračil, da sta rokopisa še vedno tu. Zato se je lotil podrobnega iskanja in pregledal na tisoče in tisoče dokumentov.

Po petnajstih mesecih iskanja so bili njegovi napor kronani z uspehom: odkril je kartotečni kartonček biblioteke, na katerem je bila zabeležena le neka številka. Dr. Piccus je od vodstva biblioteke zahteval, naj mu dajo knjigo, ki ustreza kartončku, odnosno številki. In tedaj so mu prinesli dva rokopisa, o katerih je govor.

Pred dvema tednoma je rokopisa pregledal prof. Vladislav Reti, ki je ugotovil, da sta rokopisa izvirna. Prof. Piccus je v zvezi s tem odkritjem izjavil novinarjem sledeče: »Lahko bi rekli, da sem pri tem imel srečo. Nisem izrecno iskal rokopisa, pač pa sem vedel, da morata rokopisa biti tu, med približno 30.000 rokopisi, kolikor jih ima madridska državna biblioteka.«

Leonardo da Vinci, kakor zatrjuje prof. Reti, je rokopisa, o katerih je govor, napisal v letih 1491 in 1505. Strani tako imenovanega madridskega kodeksa vsebujejo risbe mehaničnih orodij, katerih odkritje se časovno postavlja v mnogo poznejšo dobo in ki se doslej niso pripisovala Leonardu. Med temi odkritji je na primer tudi tako imenovani »verižni prenos« to se pravi prenos, kakršnega nam najbolj preprosto ponazarja veriga, ki povezuje pedalsko kolo in pogonsko t. j. zadnje kolo na biciklu.

Razstava slovenskega slikarja v Brescii

Pred nekaj dnevi je v umetnostni galeriji A. A. B. v Brescii v Italiji razstavil 30 akvarelov akademski slikar Peter Adamič iz Ljubljane. Nenavadno zanimanje, ki ga je izzval s svojimi svežimi krajinami, je privabilo tudi številne zbiralce in kritike, ki so vsi zelo ugodno ocenili razstavljeni dela. Razstavljalca je intrjuval predstavnik milanskega radia v dveh verzijah, eni za Italijo, drugi za tujino in Jugoslavijo. Do danes je Peter Adamič prodal že vsa razstavljeni dela.

Sodobni kulturni

portret

Mak Dizdar

Mak Dizdar je za Hamzom Humom, pesnikom, romanopiscem in pripovednikom, prav gotovo najpomembnejše ime bosensko-hercegovske poezije. Rodil se je v Stocu v Hercegovini leta 1917. Od vsega začetka, ko se je začel uveljavljati v življenju in v literaturi, se je opredelil za napredne smeri in progresivna gibanja v času med obema vojnoma. Tako je bil njegov prvi pomembnejši nastop v literaturi istočasno tudi socialno politično dejanje: njegovo prvo knjigo pesmi »Vidovopoljska noč« je cenzura med tiskom zreducirala do polovice.

Po daljšem času, ko ga je zaposlovalo časnikarsko, družbeno in kulturno delo ter obveznosti, se je Mak Dizdar ponovno vrnil k poeziji in objavil naslednja pesniška dela: pesmi »Plivačica« in »Povratek«, pesniške zbirke »Okrutnosti kruga«, »Koljena za Madonu« in »Minijature« ter pred kratkim nenavadno zanimivo zbirko, ki jo je navdahnila in duhovno prežela zgodovina in preteklost stare Bosne, zbirko, ki nosi še v svojem naslovu »Kamni spavače« vso tragiko in trpkost nekega življenja in nekega minulega časa, da bi hkrati družila v sebi še sedanjost in sporočilo za bodočnost.

Kdor ocenjuje (kar seve ni namen teh vrst) književno ustvarjalnost in ustvarjalno pot pesnika Maka Dizdarja, ki je prav zdaj v vzponu največjega razmaha pesniške besede, bi mogel razločevati tri stopnje njegovega razvoja. Prva prične s knjigo »Vidovopoljska noč«, ko je čutiti pri pesniku zanos visokih idealov in humanističnih ciljev, ki je prevelav vso socialno literaturo med obema velikima vojnoma. Ko nastanejo štiri osrednje poeme in zbirke »Plivačica«, »Povratek«, »Okrutnosti kruga«, »Koljena za Madonu«, je stopil pesnik v drugo fazo. V teh delih prevladuje lirčno navdahnjena, s poetičnim nadihom prežeta filozofija življenja in filozofija ljubezni. Po stihih iz prve knjige je prišel čas, da izpove doslej toliko zatajevano in zamolčano svojo ljubezen. Končno se je moral oglasiti in glasovati za resnico in polno življenjsko radost.

Medtem ko sta poema »Povratek« in zbirka »Okrutnosti kruga« poleg nekaterih izrednih ljubezenskih pesmi vendarle knjigi grenkobe, trpkosti in krutosti življenjskega loka, sta poema »Plivačica« in zbirka »Koljena za Madonu« stani, zloženi in zgrajeni dosledno kot veliki ljubezenski elegiji, edinstveni in skladni v motivih, podarkih in ciljih.

V eni svojih pesmi se Mak Dizdar sprašuje, kako naj se vrne k svojemu izviru:

Razdelil sem se
In stekel
V potokih
V rekah
V morjih
Zdaj sem
Tu
Grenak
Kako naj se vrnem
K svojemu izviru

To, kar bo iznenadilo, je dejstvo, da pesnikov izraz ni novomodni, a je še manj staromodni ali zastarel. Glas in izraz, ton in barva, govorica in dihi, duh in sluh tega patetičnega pevca so vzniknili in se rodili iz poraza. K temu navaja predvsem pesem »Izgubljena«, ki odpira vrata in razsežnosti ljubezni in katere poslednje besede izzvene v:

»Dokle ču dokle ovako stajati sam pod nebom tražeči tebe medu zvezdami? ...«

Tretjo stopnjo pesnikovega ustvarjanja, ki jo nakazuje zbirka »Minijature«, označuje v glavnem najnovejša knjiga »Kameni spavače«, pisana in zamišljena kot requiem starodavnemu bosenskem bogomilstvu, ki je nedvomno vtisnilo pečat nekdanji in današnji Bosni.

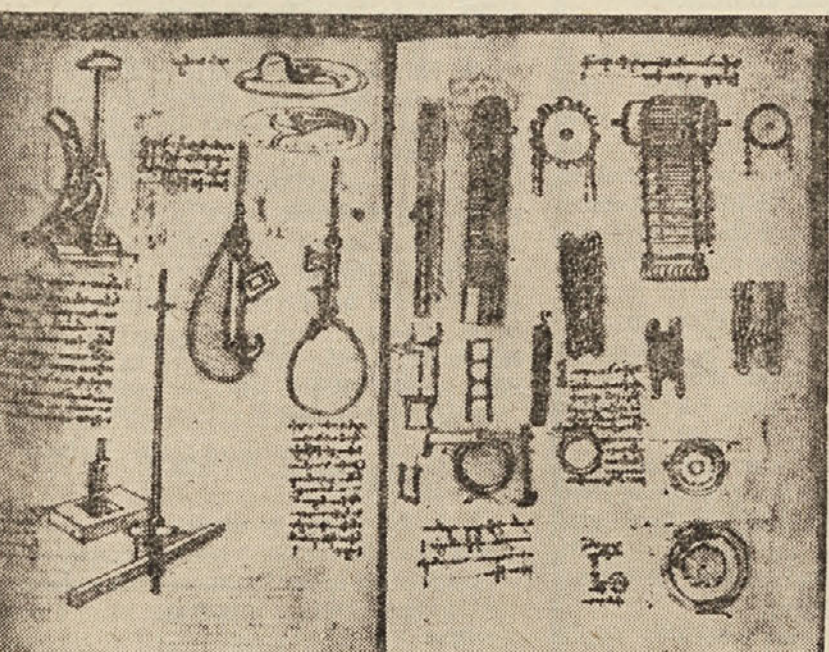
Umetniški izraz pesnika Maka Dizdarja je ostal v vseh njegovih dosedanjih stvaritvah svojski, izviren, originalen ter osnova njegovega pesniškega ustvarjanja in doživljanja življenja in sveta. Če pa bi hoteli govoriti o plodovitih vplivih, potem bi bili to predvsem epigrafi na bogomilskih grobiščih, ljudsko izročilo in ljudska tradicija nasploh. Tina Ujevića bi mogli omeniti od umetniških osebnosti.

Dve sedaj v Madridu najdeni risbi slavne-ga italijanskega slikarja, inženirja, arhitekta, kiparja, astronoma, matematika in umetnostnega znanstvenika.

Zgornja slika kaže konjski kip Francesca

Sforze in tehnične risbe. Na spodnji sliki so desno študije — »verižnega prenosa« to se pravi prenos, kakršnega nam najbolj preprosto ponazarja veriga, ki povezuje pedalsko kolo in pogonsko, t. j. zadnje kolo na biciklu.

Vener spomina umrlemu Janku Olipu

Iz mesta je bruhnila vest o smrti Janka Olipa in se pognala kot burja po naših vaseh. Zatrepetala so srca mladih in starih: Hanzeja ni več!

Prenehalo je biti srce, odprto za vsakega. Izguba prijatelja mladine je zbudila v naših srcih sveže spomine pogostih srečanj z njim: smučarski tečaji, sestanki, prireditve, romanja... Oživele so besede, vsejane ob teh srečanjih in porodile hvaležne molitve k Začetniku življenja.

Zgubili smo očeta, ki nas je ljubil kot svoje otroke. Počutil se je mladega med nami, nam dajal poguma in zgleda za nadaljnjo našo življenjsko pot. Iz svojih bogatih življenjskih izkušenj nam je nenehno

Pri nas na Koroškem

Št. Peter pri Št. Jakobu v Rožu

(Poklicna pripravljavnica)

S tekočim šolskim letom začenši (1966-67), vodijo šolske sestre v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu poleg sedemmesečnega kmetijske gospodinjkega tečaja tudi še enoletno »Strokovno šolo za gospodinjke poklice«.

Nje posebnost je dvojezični pouk in pa to, da velja za tako imenovano poklicno pripravljavnico (politehnično leto), uvedeno v Avstriji z 9-letno šolsko obveznostjo.

Kot redne učenke se tedaj morejo prijaviti dekleta po osmih letih šolskega obiska, ki imajo pozitivno spričevalo, bodisi 8. razreda osnovne ali 4. razreda glavne šole ali pa 4. razreda gimnazije.

Poleg osnovnega znanja iz gospodinjstvih strok in praktičnih opravil kuhanja, šivanja, nege stanovanja, pa tudi vzgoje in nege otrok, jim ta šola po svojem učnem načrtu nudi orientacijo za življenje, to pa, seveda, na podlagi katoliških načel in oziraje se na položaj mladega človeka v modernem razvoju družbe. S tem, ko prirejajo domače družabne večere z zabavno kulturnim programom, se že tudi v svojem izobraževanju na šoli vraščajo v narodno življenje.

To usmerjenost izraža in v učenkah goji njihova himna:

Iz treh dolin sešle
smo dečle mlade se,
v okrilju zavoda,
v žarišču naroda.

Za mesecev deset
triindvajset nas deklet
en skupen cilj tesno
v občestvo veže to.

Življenje kliče nas,
naloge kaže čas:
prav kmalu jih častno
spolniti treba bo.

Se bo razkrilo nam,
da trud ni bil zaman,
ko uk in delo bo
v bogato klasje šlo.

Življenjski ideal
je zvezda svetlih dalj:
da bi dosegle ga,
nam želja vseh želja.

BOŽJI GROB PRI PLIBERKU

Pridi tudi ti v torek, dne 21. marca 1967, ob 19.30 k Božjemu grobu. Pa še koga povabi s seboj!

Skavti prirejajo križev pot. Pri križevem potu boš doumel veliko Odršenikovo delo za vse človeštvo in za tebe.

Doumel boš tudi veličastno vstajenje Odršenikovo in spoznal potrebo osebnega vstajenja iz groba greha in slabih navad.

Kdor hoče za menoj, naj se odpove samemu sebi, naj vzame vsak dan svoj križ in ga nosi za menoj!

Jaz sem vstajenje in življenje!

V kratkem bomo začeli objavljati nov podlistek. Tokrat smo se odločili za Jalnovo povest »OGRAD«. Pisatelj Janez Jalen je našim bralcem že znan po »Cvetkovi Cilki«, ki jo je prinašal naš list leta 1963.

MNOGO SREČE!

V nedeljo, 5. marca, sta si v farni cerkvi na Brnci obljubila družinsko zvestobo dr. Janko Zerzer, profesor Slov. gimnazije v Celovcu, in dr. Marija Erlach, zdravnica v Celovcu. Uglednemu mlademu paru je po poročnih obredih čestital najprej č. g. Maks Stindl in tudi mi mu želimo na življenjsko pot prav mnogo sreče in blagoslova!

Našemu očetu za god

(Voščilo bivši maturanti in maturantke Slovenske gimnazije)

V megleno vsakdanjost našega očeta je posvetil močan žarek veselja: god in življenjski jubilej.

V duhu se zbirajo pri Vas razkropljeni sinovi in hčere. Sleherni izmed njih Vam poklanja šopek treh rdečih nageljčkov:

Nageljček hvaležnosti:

Drevo hvaležnosti je pognalo v nas globoke korenine. Hvaležni smo Vam za posredovano življenje, v katerem nas je vodila do cilja varna roka Vaših nasvetov. Trepetal je Vaše srce ob šibkosti vsakega in z vsemi sredstvi ste se trudili za njegovo okrevanje.

Nageljček zvestobe:

Sin ne more utajiti očeta in oče ne sina. Nevidno, a vendar vidno nosimo v našem življenju Vašo podobno. Sinova zvestoba je vir očetovega veselja. Ta vir Vam hočemo pripraviti z našo zvestobo.

Nageljček ljubezni:

Izpod silovite skale našega srca je pri vrel studenec ljubezni. Nikdar naj ne usahne v nas ta žuboreči vir, ki prinaša Vam svežilne vode veselja in zadoščenja.

Naše čestitke za god in življenjski jubilej naj izzvenijo v mogočen akord: še na mnoga, zdrava in srečna leta Vas Bog živi!

Vaši sinovi in Vaše hčere.

Občni zbor prosvetnega društva „Danice“

Preteklo nedeljo je bil pri Voglu v Št. Primožu redni občni zbor domačega društva. Po otvoritvi predsednika Emila Hobla so sledila poročila odbornikov. Iz teh je bilo razvideti, kako je naše kulturno delovanje, bodisi pri pevskem zboru, kakor tudi pri odrskih nastopih razgibano.

Pevci so nastopili v preteklem letu trinajstkrat s pevskim koncertom. Od teh koncertov sta bila dva doma, ostali pa so bili ob Klopinskem jezeru, v Železni Kapli in v Jugoslaviji. V nedeljo, 2. oktobra lani, pa je domače društvo pozdravilo na svojem odru goste iz Št. Jerneja, ki so s svojim obiskom vrnilo nastop naših pevcev pri njih. Društveni zbor je vodil in učil Hanzej Kežar, kateremu so se na občnem zboru zahvalili za njegovo delovanje in ga prosili, da še naprej tako izvrstno vodi pevce.

Pa tudi na gledališkem odru je društvo pokazalo svojo zmogljivost. Vseh iger pa niso priredili samo naši igralci, ampak tudi gostje. V nedeljo, dne 16. januarja 1966, si pri Voglu uprizorili igrjo »Begunka«, ki

so jo še štirikrat ponovili z velikim uspehom.

Kot gostje so nastopili: farna mladina iz Žitare vesi s »Karlovo teto«, igralci iz Vogrč »Grčee«, igralska skupina z Jezerskega s »Ploho« in v nedeljo, 20. novembra lani, dijaki 8. b razreda Slovenske gimnazije s svojo prireditvijo.

Občni zbor je to poročilo sprejel na zna- nje. Potem so bile volitve.

Za predsednika je bil izvoljen soglasno zopet Emil Hobel, njegov namestnik pa je postal Anton Rutar. Tajnika sta Franc Pegrin in Franc Polzer, blagajnika sta Matevž Artač in Foltež Rupitz, kot preglednika sta bila izvoljena Hanzej Wakounig in Stanko Polzer, režiser bo ostal Marko Marko, ravnotako tudi pevovodja Hanzej Kežar, njegov namestnik pa je Otto Wute. Marko Jernej pa bo poročevalec.

Važnejših odločitev na občnem zboru niso sklenili.

Kot pri vsakem srečanju tudi tukaj pevci niso opustili navade, da so zapeli še nekaj pesmi, kar je navzoče močno razveselilo.

— majer —

Da si bomo na jasnem

Objavljamo nekaj misli naše pesnice Milke Hartmanove, ki same po sebi popolnoma zadostujejo kot odgovor na uvodne pripombe profesorja Janka Mesnerja, objavljene v Vestniku dne 17. februarja 1967 v zvezi s člankom »Milki Hartmanovi — petinšestdesetletnici«.

Krščanska kulturna zveza

Zanimiva je ljudska predstava o umetniku, umetniku v katerikoli stroki. Nekateri ga gledajo v božanski luči, v duhovni veličini, drugi zopet kot čudaka.

Jaz, na primer sem pesnika, kot slikarja, kiparja, komponista — v nežni mladosti doumela kot božansko bitje. Spoštljivo zamaknjena sem bila ob zvokih melodije, ob branju pesmi in povesti. Vsak umetnik je v svojih očeh bil poslanec božje lepote. Vsaka lepota me je s čudovito močjo prevzela, da sem zavriskala do neba.

Še danes se Bogu zahvalim za glas ptičke, čudovit glas pevca; zato, ker vem, da je to velik dar božji. Večni Umetnik, večni Pesnik je strune lepe pesmi napel v našo naravo in jih prepreda od srca do srca, da nam lepša življenje. On je umešal čudovite barve v posodi duše, da jih človek-umetnik uporablja za živ izraz čustev na papirju, platnu in lesu. Blagor človeku, ki mu je dano, da posreduje lepoto, ki jo čuti, lepoto, ki jo vidi — našim očem in našemu sluhu. S tem vrši najvišje poslanstvo: On poje slavo Bogu - Stvarniku.

Gorje pa tistemu, ki maže, piše ali poje grdobije!

Tako je moje gledanje na umetnost.

In še to: Če je v mojem pesniškem delu res kaj resnične umetnosti — (prijatelji, moji rodni bratje to zatrjujejo!) — se za vse, kar se mi posreči zapisati ali zapeti, zahvalim dobremu Bogu.

Ljudje, ki pesnika ali umetnika sploh, gledajo in presojaajo, naj vedo, da je ta

spricho daru od zgoraj velik revež. Vsaka stvaritev se poraja v porodnih bolečinah. Ako se otrok — pesem porodi kot »skrupulo« — joj, takrat je pesnikova dvojna bolečina...

Izpoved v pesmih ni vedno osebna izpoved. Pesem, bodisi, da je rodoljubna, domoljubna, ljubezenska — je tudi izraz čustva sorodnega srca in duše, izraz sočloveka, ki svojih čustev ne more, ne upa ali noče izpovedati.

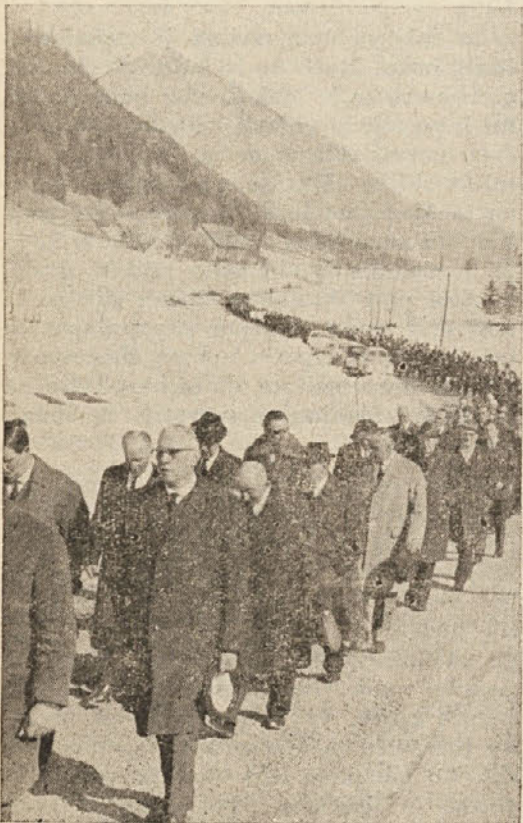
Največ je seveda lastne, osebne izpovedi. Kar torej najdete izpovedi v mojih pesmih, je iz obojega vira, ker pišem za svoje rodne brate, iz čuta dolžnosti, in notranje potrebe. Zato je vse, kar pišem, doživeto in pišem iz spoštovanja do lastnih čustev in do čustev bratskega in narodovega srca.

Ni mi pa še prišlo kdaj na misel, da bi pisala nekaj ponarejenega ali da bi svoj verski izliv izdala na papirju iz nekega iskanja utehe zgrešenega življenja (neutešene mladostnega kipenja) ali, kakor je neke izraženo — iz resignacije. Hočem, da se v vsaki drobni besedi oglasi zvok božje in bratske ljubezni. Tudi v najrahlnejšem zvoku, ki se sproži ob srčni struni v samotni in tihoti (ni mi treba reči: »v osamelosti«) je glas božje veličine, dobrote in ljubezni. To izpovedujem odkritosrčno in ponovno iz otroške hvaležnosti in pesniške vdanosti do »Boga« (ne do bogal!).

Dragi brat, vzemi mojo pesem tako, kakršna je, in ne zmanjšuj njene vrednosti radi verske pritikline.

Kako bil človek bi ubog,
če pisati bi znal le: »majhni bogo«;
vsa zemlja moja je, in ves neba obok,
ker sredi revščine prepevam:
Slava Ti, veliki Bog!

Milka Hartman

V ozadju Obir, Kališnikov dom in vrsta pogrebcev. Foto: Zalcetel

delil in nas spremljal s svojo molitvijo...

Končal je pot hrepenenja in stopil na pot življenja. Ne bo pozabil nas, ki smo še potniki ob vznožju gore življenja. Vsa srečanja in doživljanja z njim ga nam ohranjajo v najlepšem spominu. Spominjajmo se ga v naših molitvah z iskreno prošnjo: Gospod, daj mu večni pokoj v družbi Tvojih svetih, ker je bil dober do nas!

V naši potrtosti nas tolaži Gospodova obljuba:

»Če pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umrje, ostane samo; če pa umrje, obrodí obilo sadu« (Jn 12, 24).

Položil si, Gospod, zrno v zemljo, da boš obrodil sad iz njegove družine!

— mi —

GORENČE

(† Katarina Škorjanc)

V Gorenčah smo pokopali v petek, 13. 1., dobro Škorjančevo mater Katarino Škorjanc iz Šmiklavža. Nekaj let je že bolehal, toda zadnji čas se ji je zdravje popravilo in menili smo že, da bo popolnoma ozdravela. Toda prišla je nesreča. Žena si je nekega večera pri padcu zlomila nogo. V bolnici so jo operirali, a tega ni prenesla in je že naslednji dan umrla.

Kako priljubljena je bila Katarina Škorjančeva je pričal pogreb, pri katerem je bilo deset duhovnikov in mnogo ljudstva od blizu in daleč. Posebno lepo so bile zastopane Sveče, kjer župnikuje sin pokojne Škorjančeve mame, g. župnik Martin Škorjanc. Na domu je blagoslovil zemeljske ostanke njen sorodnik g. župnik Niko Marktl iz Rožeka. Gospod župnik je v cerkvi dejal, da naj bi bila rajna Katarina Škorjančeva za vzgled našim materam. Službo božjo pa je daroval njen sin g. Martin Škorjanc. Ostale pogrebne obrede je opravil g. dekan Filip Millionig iz Štebna. V svojem govoru je gospod dekan omenil, da je bil po vojni nekaj let provizor v Gorenčah in zato je poznal dobro pokojno mater Škorjančevo.

Rajna Katarina Škorjančeva je bila pravi vzor krščanske matere. Zato ni čudno, da je vzgojila sina duhovnika. Bila je članica 3. reda sv. Frančiška in zvesto obiskovala shode, prejemale sv. zakramente in se vsak dan udeleževala sv. maše. Bila je tudi članica Živega rožnega venca, naročena na »Naš tednik«, »Nedeljo« in Mohorjeve knjige in vse rada prebirala.

Naj počiva v miru dobra pokojna Škorjančeva mati!

Megla in mesečina ...

»Še nekaj sto metrov, in že bomo v toplem zavetju Mešnikove koč. Luna je tudi že svetica nad meglo, ko smo prišli do koč, zato se pa na naše veliko začudenje iz koč ni nič svetilo. Vrata so bila zaplankana in z napihanim snegom visoko zametana. Takoj smo vedeli, koliko je ura!

Na našo in že marsikatero srečo pa je cerkev na Višarjah vse leto odprta. Tako smo sedli v kot na lesene stopnice, ki vodijo na kor in dajejo vsaj občutek varnosti in toplote, in ob plapolajočem plamenčku sveče smo pridno použili malico in si zraven mislili Mešnikov topli čaj. Za porabljen svečo smo zagodli in zapeli nekaj pobožnih pesmi, potem nam pa ni preostajalo kaj drugega, kot da se odpravimo v dolino. Kako začudeno me je sprejela mama, ko mi je prišla ob štirih zjutraj odpirat vrata, si lahko mislite.«

Ta odlomek je vzet iz knjige »Pot v planine«, pisatelja Rafka Dolharja. S knjigo se pisatelj prvič predstavlja bralcu. Po poklicu je pisatelj zdravnik, njegov rojstni kraj pa je Trbiž. Zato je pa tudi razumljivo, da pripoveduje pisatelj posebno rad o gorah, ki ležijo blizu Trbiža. O knjigi pravi pisatelj sam: »Za nastanek te knjige gre vsaj trojna zasluga mojemu očetu. Vcepil mi je ljubezen do slovenske besede. Nadalje se imam očetu zahvaliti, da me je že kot otroka jemal s seboj v gore, kjer sem mogel spoznati njih skrivnosti in njih žar. Končno sem tudi prvi fotografski aparat in osnove fotografske tehnike dobil

Pri nas na Koroškem

ST. VID V PODJUNI

(Gostovanje in pogrebi)

V nedeljo, 26. februarja, je gostovala farna mladina iz Dobrle vesi pri Voglu z igro »Izgubljena ovca«. Nastopil je tudi mladinski zbor iz Kazaz pod vodstvom g. Zergoja. Igrali in peli so dobro in tudi udeležba ni bila slaba.

V petek, dne 17. februarja, je bil pri fari pogreb 85-letne Petkove matere Neže Šimenc iz Nagelč. V postelji je bila le 14 dni in ni potrebovala veliko postrežbe. Bila je jako delavna in je vzgojila številno potomstvo. O njeni priljubljenosti je pričala jako velika udeležba pri pogrebu. Pevci so ji zapeli ganljive žalostinke, g. župnik pa se je poslovil od nje s tolažilnim nagovorom.

V ponedeljek, 6. marca, je bil zopet pri fari pogreb 63-letne Tutlrove matere Helene Kues iz Mlinč. Tudi ta je vzgojila več otrok, od katerih je najstarejši padel v zadnji svetovni vojni, starejša hčerka pa je uršulinka na Dunaju. Tudi ostali otroci so vsi zdoma, sin, ki bo prevzel dom, je železničar v Beljaku. Edina hčerka, ki je še bila pri materi, je že več tednov v celovski bolnici. Tako je rajno v njeni bolehnosti oskrbovala sosed, Kovačeva mati. V soboto zjutraj jo najde mrtvo, zadeto od srčne kapi. Tudi njen mož je umrl za srčno kapjo. Ob lepi udeležbi pogrebcev se je poslovil od nje g. župnik z ganljivim nagovorom, cerkveni zbor pa ji je zapel v slovo.

Rajnim materama želimo večni mir, žalujočim otrokom pa izražamo naše toplo sožalje.

CELOVEC

(Božja služba v velikem tednu)

Kakor prejšnja leta bo tudi letos božja služba za slovenske vernike v kapeli provincialne hiše (Viktringer Ring 19), če ne bo posebej drugače oznanjeno.

CVETNA NEDELJA: Ob pol 8. uri blagoslov oljčnih vej in zelenja, nato sv. maša v kapeli provincialne hiše.

Ob 9. uri sv. maša v cerkvi novega bogoslovja ob Lendkanalu.

VELIKI ČETRTEK: Zvečer ob 7. uri sv. maša v provincialni kapeli s skupnim sv. obhajilom.

VELIKI PETEK: Ob 7. uri zvečer v kapeli provincialne hiše božja služba v spomin Jezusove smrti s skupnim sv. obhajilom.

VELIKA SOBOTA: Čiščenje sv. Rečnje-ga Telesa v božjem grobu. Zvečer ob 7. uri začetek velikonočnih obredov.

Prilika za spoved je vsak dan pred božjo službo. Verniki so vabljeni, da se v čim večjem številu udeležijo božje službe, ki bo radi novih liturgičnih predpisov še bolj razumljiva, prisrčna in domača.

od očeta, tako da bralcem razen svoje lastne besede lahko poklonim tudi nekaj podob.«

Knjiga vsebuje 24 spisov, vsak je po svoje zanimiv in svež. Naj navedem nekaj naslovov: Ukovška planina in Ojsternik, Mangart, Prvi sneg, Silvestrovo na Višarjah, Dobrač, Triglav, Gorska pomlad i. dr.

Tako mnogolični, kot so ti naslovi, so tudi spisi. Iz njih diha pisateljeva ljubezen do gora in povezanost z naravo. Pisatelj nam zna v preprostih besedah risati in občudovati veličino božjega stvarstva. Jezik je nekomplikiran in zelo slikovit, tako da nam pri branju stopajo živo pred oči gore, planine, mogočne sive stene in cela narava v vsej svoji lepoti. Črtice so zelo zanimive, in slikovite. Vendar bi bralcu priporočali, da ne bi bral preveč spisov naenkrat, ker bi se s tem zgubila lepota posameznih črtic.

V knjigi »Pot v planine« so zbrani spomini na gorske izlete, osebna doživetja s poučno vsebino in sploh mogočni slovospjevi planinam.

Knjiga je opremljena razen tega z nad 20 krasnimi fotografijami, ki tvorijo s spisi enoto.

Knjiga ima format 20x15 cm, je zelo lepo opremljena in je darilo, ki razveseli vsakogar, tudi tistega, ki reče: »Cerkev od zunaj, gostilno od znotraj, gore pa od spodaj«, in vzbudi v vsakomur ljubezen do gorskega sveta.

Knjiga je izšla v samozaložbi v Trstu leta 1965. Kupite jo lahko v Celovcu, v Mohorjevi prodajalni. Z. I.

Tranzit čez Hamburg, Trst in Reko

Prevoz avstrijskega in za Avstrijo namenjenega blaga čez hamburško pristanišče je v letu 1966 tako glede na kosovno kot

Žveplenoapnena brozga?

Želim si doma napraviti žveplenoapneno brozgo in prosim, da opišete način priprave ter končno koncentracijo za škropljenje.

V članku o zimskem škropljenju sadnega drevja (štev. 8) je omenjeno, da se uporablja parafin v 3–4 odst. jakosti. V navodilih proizvajalca pa piše, da se naj rabi 1 do 2 odst. na 98 do 99 l vode. Prosim za pojasnilo glede razlike v koncentraciji.

● Žveplenoapneno brozgo si pripravimo doma na naslednji način: Za 100 l brozge rabimo 20 kg žvepla v prahu (lahko tudi žveplov cvet) in 9 kg živega ali 27 kg gašenega apna. V vsaj 120-litrskem želez-

MAŠNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU, Celovec, Viktringer StraBe 5, tel. 22 51.

nem ali položnem kotlu (ne bakrenem, ker ga žveplo razjeda) žveplo in apno zmešamo, dodamo najprej malo vode, da se apno ugasi, nato pa dopolnimo do 100 l. Nato kuhamo na mirnem ognju. Med kuhanjem stalno mešamo in dolivamo vodo, kolikor je je izhlapelo. Od začetka vretja je treba kuhati še ¾ ure. Brozga je v začetku limonaste barve, pozneje porumeni,

OGRAJE
iz aluminija
za vrt in okrog doma

Podjunska trgovska družba
Bratje Rutar & Co.

Dobrla ves A-9141 Eberndorf
Telefon 04236-281

glede na masovno blago pokazal nenehno rastočo težnjo in je dosegel s 1.165.000 ton nov rekord; ta presega rekord prejšnjega leta za 15,4 odstotka. S tem je Hamburg med vsemi pristanišči, ki jih uporablja Avstrija, na prvem mestu. Za leto 1967 pričakujejo ponoven dvig tega prometa, zlasti pri kosovnem blagu.

Avstrijski tranzit čez Trst je napredoval lani proti 1965 za okoli 19 odst. na 987.400 ton po železnici in 330.400 ton s tovornimi avtomobili, deloma v Trst, deloma iz Trsta.

Avstrijski tranzit čez reško pristanišče je v letu 1966 narasel za okroglo 8 odst. proti prejšnjemu letu. Medtem ko so v letu 1965 prepeljali preko tega pristanišča 460.000 ton, je tranzit v letu 1966 dosegel 498.233 ton. Od tega je 1966 odpadlo na izvoz okroglo 210.000 ton (leta 1965: 174.000 ton). Izvozili so v prvi vrsti les, umetna gnojila, železarske in jeklarske izdelke, papir, zeluzo in kemične izdelke. Iz dežel preko morja je Avstrija čez Reko leta 1966 nabavila 289.000 ton blaga (leta 1965: 286 tisoč ton). Med uvoženim blagom je bilo v glavnem: žito, magnezit, žveplo, fosfati, boksit, kakao, riž, krmila, tobak. Od skupno prepeljanih 498.233 ton so prepeljale jugoslovanske ladje 24,7 odst. blaga.

na koncu je rdeča. Ko se začne kazati zeleni curki, s kuhanjem prenehamo. Po ohladitvi odlijemo bistro brozgo od usedline, precedimo skozi krpo v steklenice ali posode, ki se dajo dobro zapreti. Zrak škoduje kakovosti brozge. Zato je priporočljivo naliti na vrh brozge v večjih posodah nekoliko olja, da preprečimo dostop zraka. Skrbeti je treba, da brozga ne zmrzne, zato jo je treba shranjevati v ustreznih prostorih. Moč doma pripravljene brozge je okoli 20 do 25 Bomejevih (Beaume) stopinj.

Uporabljamo jo v 20 do 25 odst. jakosti (20 do 15 l brozge na 80 do 75 l vode) za zimsko škropljenje jablan in hrušk od novembra do marca. Pred cvetenjem in po njem škropimo s 1,5 do 2 odst. močno žveplenoapneno brozgo. Pri teh škropljenjih učinkuje proti pepelasti plesni in nekoliko proti škrlupu. Ker proti škrlupu ne deluje zadovoljivo, nekateri priporočajo dodatek od 0,05 do 0,1 odst. bakrenega apna, da se učinek proti tej važni bolezni poveča.

● Z žveplenoapneno brozgo škropimo lahko breskve pozimi (februarja) v 20 odst. jakosti proti kaparjem in kodravosti ter v

Mohorjeva knjigarna v Celovcu

PRIPOROČA:

Knjigo RAK — bolezen naših dni. 248 str., vezano. Spisal dr. Jože Žitnik. Nad vse sodobna in potrebna knjiga. Kaj je rak? Kako nastane rak? Kako spoznamo raka? Vrste raka. Kako preprečujemo raka? Kako se rak zdravi? — Ne bojte se te knjige, čeprav se bojite raka! Cena: 36.— šil.

Dr. Janžekovič: Smisel življenja, 292 str., broširano. Opisuje mlademu človeku pamenten nazor o smislu življenja in vsega, kar človek gradi. Podaja najosnovnejše resnice, ki so hkrati stebri krščanske vere. Priporočamo vsem izobražencem. Cena: 18.— šil.

Kraljestvo božje 1966, 174 str., broširano. — Najnovejša izdaja, ki obravnava ekumenska vprašanja. Cena: 20.— šil.

PRIPOROČA DUHOVNIKOM:

Stanko Janežič: Radost življenja, 259 str., broširano. Duhovne misli za nedelje in praznike. Cena: 25.— šil.

IMA NA RAZPOLAGO:

Koledar Družbe sv. Mohorja v Celovcu za 1967. — Družinski pratiko za 1967. — Podobni tedenski koledar s slikami v žepni obliki. — Stenski koledar »Našega tednika« in »Naše luči«.

Ivan Matičič: Skozi plamene prve svetovne vojne, vez., 398 str. Najnovejša izdaja, ki je spremenila prejšnji naslov »Na krvavih poljanah«. Pisatelj Ivan Matičič je kot pripadnik 2. polka gorskih strelcev iz Ljubljane prebil skoraj štiri leta na raznih frontah. Cena: 60.— šil.

Izšla je knjiga Janka Mlakarja: »Herta«, broš., 235 str., ki je dolgo časa izhajala v mesečniku »Vera in dom«. Pisatelj opisuje lep lik krščanskega dekleta. Cena: 25.— šil.

Ivan Matičič: Skozi plamene prve svetovne vojne. — Najnovejša izdaja, ki je spremenila prejšnji naslov »Na krvavih poljanah«. Cena: 60.— šil.

Vladimir Vauhnik: Nevidna fronta. Pisatelj, ki je bil za časa II. svetovne vojne vojaški ataše v Berlinu, opisuje svoje spomine, kako je obveščal zaveznike o Hitlerjevih načrtih. Cena: 110.— šil.

Knjižica: Gospa Sveta opisuje zgodovino in znamenitosti starodavne Marijine božje poti. Tiskana na lepem papirju in opremljena z lepimi slikami. Cena: 12.— šil.

IZREDNO:

Brošura: Kako se potrka v na zvonove (Slovenski potkovavec). Na razpolago je 16 izvodov te edinstvene brošure o edinstveni in zgolj slovenski navadi potrkavanja z zvonovi na Štajerskem, Kranjskem in Primorskem.

10 odst. jakosti za zgodnje spomladansko škropljenje proti kodravosti. Češnje in slive škropimo z njo ob brstenju popkov v 5 odst. koncentraciji proti listni luknjičavosti in moniliji.

● Jakost parafina smo pravilno navedli, ker je tako priporočena v vseh publikacijah, ponekod celo samo 4 odst. Tudi tovarna sama v svojem »ključu« priporoča 4 odst. jakost. Če tovarna sedaj priporoča nižjo jakost, je možno, da je spremenjena sestava sredstva na boljše. Na sploh je najbolj prav, da se čimbolj držimo navodil proizvajalcev. Dr. J. M.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 19. 3.: 7.30 Duhovni nagovor. 8 pesmi in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 20. 3.: 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda. Zena in dom. Beremo za vas — 47. (J. Jurčič: Deseti brat). — 18.15 Solistična glasba (pri klavirju: Silva Hrašovec). — TOREK, 21. 3.: 14.15 Poročila, vreme, objave, športni mozaik. Kulturna panorama. — SREDA, 22. 3.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. Beremo za vas — 48. (J. Jurčič: Deseti brat). — ČETRTEK, 23. 3.: 14.15 Poročila, vreme, objave. F. S. Finžgar: Selskega župnika Velika noč. Postne pesmi poje zbor J. Gallus-Petelin iz Celovca. — PETEK, 24. 3.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Cerkev in svet. Marija Inzko: Trpljenje in človekovo življenje. — SOBOTA, 25. 3.: 9.00 »Bilo je na predvečer sobote«.

V krščanski žalosti sporočamo vsem sorodnikom in znancem, da je bil po nedoumljivem sklepu Vsemogočnega moj ljubljani mož, naš oče, brat, stari oče, tast, stric in bratranec, gospod

SIMON WOSCHANK

železniški upokojenec

v soboto, dne 11. marca 1967, v Deželni bolnici v Celovcu po daljši, vdano prenašani bolezni, dobro pripravljen po sprejemu sv. zakramentov za umirajoče v starosti 78 let poklican v večnost.

Dragega pokojnika smo spremili v sredo, dne 15. marca, ob 9.30 uri dopoldne iz hiše žalosti v Dvoru pri Pliберку v Šmihel, kjer smo ga po sv. maši zadušnici položili na tamkajšnjem pokopališču k zadnjemu zemeljskemu počitku.

Blago dušo pokojnika priporočamo v spomin pri sv. daritvi in v molitvi.

Dvor pri Pliберку, Dunaj, dne 12. marca 1967.

Marija, žena
Rija in Anica, snahi
z vnuki
v imenu vseh sorodnikov

ZA MLADINO IN PROSVETO

Popevke ne vodijo k sreči

Francoska pevka popevk (šlagerjev) Dalida je poskusila v nedeljo, 26. februarja, zvečer napraviti v Parizu samomor z uspalnimi tabletami. Bila je prijateljica Luigijs Tencs, ki je napravil samomor med festivalom v San Remu. Te tragedije dokazujejo, da je svet popevkarstva mnogo manj idiličen in srečen, kot se zdi. V njem divja obupen konkurenčni boj in živci mnogih mladih pevcev začenjajo popuščati.

Očitno pa je tudi, da se za pisanim in dozdevno vedrim pročeljem popevkarstva skrivata huda moralna gniloba in brezidejnost. Spričo takega načina življenja in v takem moralnem ozračju pevci v hipu obupa, ko se čutijo ogrožene od konkurence ali zaradi naveličanosti, ne najdejo mo-

ralne opore in tolažbe, morda niti dobrega nasveta, in iščejo zato izhod v samomoru.

Starši in vzgojitelji bi storili pametno, če bi čimbolj odvrčali mladino od sveta nespametnega popevkarstva, ki jih mami in s tem odvrča od realnega življenja in njegovih problemov. Popevkarstvo more za stalno zadoščati samo popolnim bedakom ali tistim mladim ljudem, ki jih je strah resničnega življenja in si domišljajo, da ga popevkarstvo s svojimi festivali in idoli lahko nadomesti. Popevkarstvo je mora in razvada presitega sveta, ki se mu predobro godi, in je duševno preveč len in preveč sebičen, da bi se zanimal za rešitev resničnih problemov sodobnega sveta.

Zunanji videz blaga privlačuje kupce

V zadnjih sto, posebno pa še v zadnjih 40 letih, so povzročili stroji z zmanjšanjem proizvodnih stroškov ogromno povečanje potrošnje. In dokler je bilo blago široke potrošnje ceneno ter je služilo zgolj za zadovoljitev najosnovnejših potreb, kupci niso mnogo kritizirali zunanje oblike izdelkov, ker za to niso bili dovolj usposobljeni.

Zgodilo pa se je marsikaj, kar je temeljito odpravilo to brezbriznost potrošnikov. V začetku tega stoletja se je začel porajati odpor do neokusnosti strojno izdelanega blaga. Pred pričetkom prve svetovne vojne je bila v Veliki Britaniji mala, a zelo delavna skupina ljudi, ki se je že ukvarjala s tem vprašanjem. Po prvi svetovni vojni pa je obnova v Nemčiji privedla do tega, da so se pričeli lotevati tudi vprašanaj risanja osnutkov v industrijski proizvodnji. Ker pa je imel ta problem v začetku značaj kulturnega dela, ga je naci-zem namenoma prezrl, a je postal sedaj, po drugi svetovni vojni, zopet aktualen.

Risanje osnutkov je napredovalo

Med obema vojnama so opravili v Veliki Britaniji obsežno pripravljalo delo. Posledica je bila, da so končno le morali upoštevati estetične osnutke za razne vrste blaga koristne uporabe ter je postala njihova oblika počasi važna za njihovo splošno kakovost. Zanimivo je, da so dosegli v tem pogledu zares velik napredek v tistih industrijah, kjer so obliko izdelkov pravilno vrednotili. K temu napredku je pripomogel tudi velik učinek izdelkov lepe oblike na ljudi.

V Združenih državah so prišli v času finančne krize, okrog leta 1930, na najrazličnejše domisleke, da bi prodali čim več blaga. Na tržišču, ki razpolaga z ogromnimi viri surovin, je pomenila lepa oblika

izdelka, ki je omogočila večje prodaje, tudi možnost za izboljšanje kakovosti. Da je ta težnja privedla tudi do raznih pretiranj, je bilo neizogibno. Jasno je, da to ni bil najboljši način za doseg trajnih rezultatov pri raznih vrstah osnutkov v industrijskem risanju. Pač pa so se začeli ljudje zavedati, da je pri vsakem izdelku važna, poleg kakovosti, tudi njegova oblika in videz. Bodrilni ameriški poskusi so privedli do nekaterih res dobrih osnutkov, posebno tisti, ki pravilno poudarjajo obliko blaga cenejše vrste.

Kako pa so narisani osnutki za izdelke, ki jih dnevno uporabljamo? To vprašanje je pričelo vzbujati pozornost britanskega prebivalstva posebno v letih po drugi svetovni vojni, ko se je pokazala potreba po povečanju zunanje trgovine, namreč po dvigu izvoza. Že leta 1944 so ustanovili v Veliki Britaniji poseben »Svet za risanje industrijskih osnutkov«. Jasno pa je, da se velik del industrijskih izdelkov — ki se zaveda razlikujejo od države do države ter od tovarne do tovarne — sploh ne delajo osnutkov.

Izložbeno okno vpliva na okus ljudi

Pri vsem tem pa je treba povedati, da je narisani dober osnutek za občinstvo, in sicer za občinstvo, ki kritizira rado in z znanjem. To je tudi vzrok, da omenjeni britanski »Svet za risanje industrijskih osnutkov« ni omejil svojih stikov le na tovarnarje, ampak je skušal vplivati tudi na širšo javnost ter na prodajalce na drobno, katerih vloga je izredno važna, kajti na okus občinstva zelo vplivajo predmeti, ki so razstavljeni v izložbenih oknih. Svet pa skrbi tudi za opozarjanje na izboljšanje okusa kupujočega občinstva v drugih državah. Zato izdaja posebno revijo »Design« (Osnutek), ki poroča o razvoju osnutkov za industrijsko blago po vsem svetu.

KRATKE NOVICE

V nedeljo, dne 5. marca, se je v cerkvi na Travniku v Gorici poslovil od Slovencev goriški nadškof Andrej Pangrazio, ki je prestavljen za škofa v okolico Rima. Nadškof je sam dejal, da bi moral biti v Gorici za škofa nekdo, ki zna tudi slovenski. Zato goriški Slovenci upajo, da bodo dobili takega višjega pastirja, ki jim bo lahko besedo božjo oznanjal v njihovem jeziku; ali pa vsaj, da bo novi nadškof brž imenoval svojega posebnega vikarja, ki bi vodil dušno pastirstvo med Slovenci.

26. februarja je priredilo Društvo slovenskih izobražencev v Trstu v okviru priprave na Veliko noč »Srečanje s koprskim škofom dr. Jenkom«. Škof Jenko je imel predavanje, kateremu je sledil razgovor o problemih, ki zanimajo današnjega katoliškega intelektualca, zlasti v zvezi z vprašanji, ki zadevajo v smislu II. vatikanskega cerkvenega zbora vlogo laikov v Cerkvi. Srečanje je pokazalo, kako važna so taka srečanja med predstavniki Cerkve in izobraženci, ki imajo zdaj tak pomen v delovanju Cerkve.

V ponedeljek, 6. marca, je pri istem Društvu predaval urednik Ognjišča, g. Bojan Ravber, o današnjem Kopru.

Pri Cankarjevi založbi v Ljubljani so izšle izbrane pesmi Boža Voduška, ki spada v vrh današnje slovenske poezije, skupaj z Jožetom Udovičem, Edvardom Kocbekom, Francetom Vodnikom, Alojzom Gradnikom in Cenetom Vipotnikom ter nekaterimi mlajšimi. Knjiga je izšla v zbirki »Bela krizantema«.

Na Opčinah je dograjena nova, moderna dvorana z društveno sobo, kjer se bo zbirala in delovala mladina, openski cerkveni zbor, kjer bo sploh lahko zbirališče tamkajšnjega družbenega življenja. Ti prostori so v novi stavbi poleg Marijanišča, Narodna ulica št. 89.

V torek, 9. maja, poromajo ob 1200-letnici smrti sv. Modesta h Gospe Sveti vsi trije slovenski škofje z romarji. Obisk tega Marijinega svetišča v Marijinem mesecu bo imel zgolj verski značaj.

Nezaželene svečenice

Nedavno je eden od najvidnejših angleških psihiatrov opozoril anglikansko Cerkev na nevarnost, v kateri bi se lahko znašla Cerkev, če bi dovolila, da prevzamejo vlogo duhovnikov tudi ženske. Prof. dr. Robert F. Hobson, član posebnega odbora, ki ga je imenoval canterburyjski nadškof, utemljuje svoje opozorilo tako: »Če bi ženske prodrle v cerkev kot duhovnice, bi moške vernike bolj vznemirjale, kot je to z duhovniki in njihovim vplivom na vernice.«

Odbor, ki ga vodi škof dr. Gerard Ellison, naj bi v tem pogledu izvedel anketo. Pravzaprav je odbor naletel na najhujši odpor pri ženskah. Zdi se, da so le-te največje nasprotnice, da bi ženske zavzele duhovniško mesto v cerkvi.

Obširno poročilo govori med drugim tudi takole: »Gre pravzaprav za to, da ženska moškega prej prevzame kot nasprotno.« Poleg tega meni odbor, da je prišlo do neugodnih izjav zato, ker so bile dane v strahu pred samim dejstvom, do kakšnih nepredvidenih primerov bi utegnili priti, če bi ženske nastopale kot predstavnice Cerkve.

Uradni krogi anglikanske cerkve menijo, da vprašanja duhovnic še ne bi bilo treba postaviti na dnevni red zaradi ekumenskega principa sodelovanja z drugimi cerkvami, posebno s katoliško in pravoslavno, in da bi debate o tem »malenkostnem« problemu lahko pripeljale pogovore v nezaželeno smer.

Večina anketirancev meni, da bi bilo uvažanje žensk v cerkvene posle v nasprotju z vsemi tradicijami Cerkve. »Ni važno, ali bo angleška cerkev sprejela ali zavrnila naše poročilo. Kot predsednik odbora, ki je to poročilo izdelal, menim, da sedaj ni čas za razpravo o tem.« je na tiskovni konferenci izjavil škof Ellison.

Če se vam zgodi . . .

Ljudem, ki veliko zahajajo v družbo, se dostikrat pripeti kaka neprijetnost. Komu se še ni primerilo, da bi v juhi ne našel lasu ali pa da je imel nahod in je robec doma pozabil, itd. Po navadi se človek v takem neprijetnem položaju kolikor toliko razburi, zardi in ne ve, kaj bi počel. Zato vam danes prinašam nekaj praktičnih nasvetov — malo zares, malo za smeh — ki vam bodo pomagali, kadar zaidete v zagato. Torej: Če vam po nesreči gospodinja zlije kozarec vina po obleki, recite galantno: »O, hvala lepa gospa! Vi me pa res kar obsipavate z dobrotami!«

Če s cigareto zasmodite prt, nič ne recite, ampak lepo s kakšno rečjo pokrijte prt tam, kjer je pregorel.

Če je jed slaba in vas gospodinja vpraša, kako vam tekne, recite, da poznate vse kuhinje sveta, ali takšne jedi niste še nikdar jedli.

Če opazite, da niste oblečeni, kot bi bilo treba, se naredite, kot bi tega sploh ne vedeli.

Svet avtomobilov

Na svetu je vedno več avtomobilov in avtomobilistov. Z njimi vred se že pojavljajo tudi novi »avtomobilski izreki«.

Za danes smo zbrali nekaj takih domislev, ki so zrastle na angleškem zeljniku. »Prazno kolo je manj nevarno kakor napolnjen voznik«, pravi prvi izrek. Drugi pa je takle: »Ljudje po večini bolje skrbijo za svoje avtomobile kot za svoje možgane — kajti v vozilo le redkokdaj vlivajo slabo gorivo.«

Kaj je avtomobil, pa je neki angleški avtomobilist z dolgo izkušnjo takole razložil:

»To je stroj, ki ima štiri kolesa, en motor in premalo sedežev. Ljudem omogoča, da pridejo zelo hitro in zlahka v takšne kraje, za katere se prej niso zmenili, in odkoder bi tudi zdaj rajši čimprej izginili, ker ne najdejo prostorčka, kamor bi postavili vozilo.«

Odkar je pa sveti Krištof uradni zavetnik avtomobilistov, kroži po svetu naslednja zgodbica:

Tehniki so iznašli koristno pripravo, ki se da pritrditi na brzinometer v avtomobilu ali na motornem kolesu. Kadar brzinometer doseže 80 kilometrov hitrosti na uro, se iz priprave zasliši glas: »Odslej naprej pa skrbi sam zase!«

Mihalič

ZA NAŠE MALE

Kdo je to?

Bratov nas je brez števila
mati dobra porodila;
mladi smo zeleni,
stari smo rumeni;
ko povešamo glavé,
smrt se bliža nam — gorjé!

(Klasje)

Iz samih lukenj narejena
držim ti vendar, kar se da;
če mi iz srede vzameš eno,
razpadem ti na kosa dva.

(Veriga)

Ljudski pevci

V št. Jakobu v Rožu je živel v istem času kot Drabosnjak Miha Andrejaš. Tkal je in pisal pesmi — posvetne in nabožne. Slovensko brati in pisati se je naučil sam. Zanimal pa se je tudi za nemški jezik in se ga rad učil, kadar je hodil po nemškem delu Koroške in iskal dela. Zavedal se je, da »kolikor jezikov znaš, toliko ljudi ve-
ljaš«.

Kadar sta se srečala z Drabosnjakom, sta govorila vedno v verzih oz. rimah (»rajmih«), tako pravi ljudsko izročilo (Überlieferung).

Osem Andrejaševih pesmi z notami je dal natisniti leta 1833 profesor Matija Ahacelj v svoji zbirki »Pesmi, po Koroškem in Štajerskem znane«.

V Rožu je živel v tistem času mnogo kmečkih pesnikov, a ne poznamo vseh po imenu.

Za mlade risarje: oglje

Na papir lahko rišemo tudi z ogljem. Pušča temno in široko sled. Črto lahko poljubno s prstom ali krpico omehčamo ali pa zbrisemo. Papir, na katerega rišemo z ogljem, naj bo dovolj velik in čimbolj hrapav.

Oglje kupimo v trgovini, še boljšega pa lahko naredimo na preprost način sami. Iz lipovega lesa narežemo za mezinec debele paličice. Te na tesno stlačimo v konzervno škatlo, ki jo obložimo z glino. Vse skupaj zagrebemo za dve uri v žerjavico. Po tem času so paličice zoglenele in dobili smo odlično oglje za risanje.

Da bi se risba z ogljem ohranila, jo moramo utrditi. Utrditev napravimo takole: v 100 g bencina (čistega) raztopimo 2–3 g kolofonije. Risbo lahko utrdimo tudi s pivom ali razredčenim kravjim mlekom, ki ju nanašamo na risbo z razpršilcem.

SKLADATELJ PUCCINI IN POŠTAR

Ko je Puccini v Milanu študiral glasbo, je stanoval v pismonoševi hiši. Puccini je dobil vsak mesec po pošti sto lir, ki mu jih je prinesel hišni gospodar — pismonoša. Mož si je vsakokrat pridržal najemnino 30 lir, tako da je dobil študent Puccini na roko vedno le 70 lir. To ga je silno jezilo.

In tako se je končno ojunčil in gospodarju, ko mu je spet odtegnil 30 lir pri izplačilu, osorno zabrusil: »To je nesramna zloraba uradne oblasti! Pismonoša se je začudil: »Kako to? Jaz vam vendar prihranim trud, da bi morali najemnino prinesiti v mojo sobo. Ali pa morda ne bi hoteli točno plačevati najemnine?«

»Jaz? Ampak seveda . . . samoumevno . . . seveda bi vam plačal najemnino takoj, ko sem dobil denar,« je hitel zatrjevati Puccini.

»Zakaj se pa potem pritožujete?« je dejal osuplemu Pucciniju pismonoša in zadovoljen odšel.

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O

B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

Mara in šopek

Doživljaj z juga

Katarina je dvignila nos kar mogoče visoko: »Kako vam je všeč moja vzgoja, gospodična Mara?« je hotela oponašati očeta.

Dottore Morotti je planil pokonci, pograbil časopise in hčerka Katarina jo je dobila po nosu, še preden se je prav zavedela. »Pavliha! Zdaj pa pusti, da odidejo resni ljudje na delo!«

»Kakor da je gospodinjstvo pri mojem očetu otroška igralka! Tudi jaz imam dolžnosti!« In navihanka je potresla težki sveženj ključev.

»Na delo!« je doktor še enkrat ponovil — in že jo je odpihnilo.

No in zdaj Mara stoji v delavnici dottora Morottija, plašno, skoraj v svetem spoštovanju. Prostor je bil zelo velik kakor vsi drugi, toda visoke knjižne police, razstavljene vse križem, velikanske mize s težkimi foliantii, oblazinjene klopi in sedeži ter dve veliki pisalni mizi so ga delali udobnega.

»Strah me je,« je rekla Mara boječe.

»Vse je videti tako učenol«

»Prostor je pač kot vsi drugi. Prav tako bi v njem lahko bival kak puhloglavček.«

Mara je pomislila. »Rekla bi, da okolica razodeva duha in okus stanovanca.«

»Navadno res. Kjer pa v istem prostoru prihaja in gineva mnogo rodov — glejte, tale del knjižnice je najstarejši — reči hočem, kjer rodovi prihajajo in odhajajo, tam je med njimi že ta ali oni, ki ne spada vanj. Le pogum! Vsako delo ima svojo vrednost. Ta pisalna miza je za vas; pisalni stroj je tik nje. Mnogo sreče v vašem kraljestvu!«

»Bog daj!« je vzdihnila Mara, rdeča in vroča.

Kmalu je bilo slišati le še doktorjev glas, ki je počasi narekoval, tu in tam zastal in razmišljal, pa spet naglo in hlastno nadaljeval, vmes pa je pel stroj. Mari so se sprva tresla kolena in prsti. A kmalu je opazila, da lahko dohaja, in se je umirila. Končno je sama postala del stroja in delala nezmotljivo in zanesljivo kakor stroj sam.

Bo šlo torej! Mara si je oddahnila; oči so ji žarele. Če si zastavljeni nalogi kos, se ti dviga srce in jekleni moč.

Popoldne pa sta Katarina in Mara v svojih belih oblekah mladi, sveži in razigrani stali na marmornem stopnišču pred vhodom v palačo in čakali na hišnika Battisto in gondolo. Ob pasu sta imeli rože; dottore Morotti ju je bil z njimi presenetil pri kosilu.

Katarina je vzkliknila: Dobro, očka, le tako dalje — vsak dan! Rože, gospodična

Mara, so namreč pri nas redek užitek; saj je prostora za vrtove tako malo.«

Tako sta se torej zdaj okrasili z rožami in bili zelo zadovoljni sami s seboj.

Mara je z blestečimi očmi srkala lepoto okolice. Po svetli mokri gladini so drsli vsakovrstni čolni, na kipeče palače s kamnitimi čipkami, navidez rastoče iz same vode, je lilo sonce! ves prizor je bil tako pestro živahen, tako čudno nenavaden in pravljичno lep.

»Benetke, kraljica morij, pozdravljam vas!« je Mara radostno viknila, kajpada malce teatralično, se vzpela na prste in že so rože odletele v visokem loku.

Niso pa priletele v valove lagune, dasi so bile namenjene njim v počaščenje; kaj še, zadele so gondolo, ki je prav tedaj drsela mimo in padle v njej slonečemu mlademu gospodu pred noge, kakor da veljajo njemu.

Hlastno je segel po njih, začuden vstal in ves osupel zastrmel v lepo roko, ki mu jih je poklonila. Kdo ve kako duhovit ni bil videti z odprtimi usti in velikimi, belo blestečimi zobmi.

Jeli Lovrenčič:

Človek

Prepoln kelih je trpljenja,
srce je žalostno, utehe revno,
le tam v daljavi svetla lučka
brli in kliče tiho in pohlevno.

Neusmiljeno vihar razgraja
in divjo moč po zemlji bedni trosi;
le ubogi človek tiho, tiho prosi
za košček sreče, ki jo v sebi nosi.

In že je priletel do njega drugi šopek, to pot naravnost v obraz, tako da so se mu odprta usta glasno zaprla. Mladi gospod je ujel tudi ta drugi šopek; a preden se je spet zravnal, je bila njegova gondola že precej naprej. Da je njegov čolnar prejel prosee naprej, naj za božjo voljo hiti naprej, mladi gospod ni mogel slutiti; pa tudi odločenega »Avantila« ni slišal.

Čolnar je stal in se veselo muzal. Ko ga je mladi gospod razburjeno napadel s celo ploho vprašanj in s kretinjami živahno kazal nazaj, je samo z rameni skomizgnil in se odrezal: »Ne razumem angleščine.« Seveda najbrž še pomislil ni, da se je mladi

gospod potrudil z vso svojo italijanščino. S krepkimi sunki je gondola hitela dalje, da sta jima razposajeni metalki rož kmalu izginili izpred oči.

»Katarina, za božjo voljo!« Mara je bila blede, da ji je kar sapo zaprlo.

»Tako veličastno neumen je bil videti, ko ga je zadel vaš šopek, Mara! — Zakaj mu še jaz ne bi dala svojega?« Katarina se je smejala kakor škrt in plesala po spolzkih stopnicah, da se je Mara zares ustrašila.

»Saj boste padli, pazite vendar!«

»Ah kaj, to bi bila samo nova žrtev, da počasti lepoto naših Benetk!«

»Kakšna lahkomišelna stvarca stel« se je

kregala Mara. »Le kaj si bo tisti možek mislil!«

»Tujec s svetlo slamnato grivo in konjskimi zobmi! Da so pač mlade beneške dame zelo ljubezne! Le nikar ne delajte tako strogega obraza, gospodična Mara, prav nič se vam ne poda.«

Zdaj se je morala smejati še Mara. Pravkar pa je tudi gondola z Battistom pridrsela po vodi okoli vogala in gospodar je prihajal po stopnicah.

»Oprostita mi, mladi dami, da sta me morali čakati; zatopil sem se v časopise in starine,« se je doktor opravičeval. In že so bili vsi trije v gondoli na rahlo valujočem beneškem morju...

Slamnati vdovec

»Naš Jirži pa na veliko izkorišča odsotnost svoje žene,« je zašepetala tovarišica Kowalska, ko je skozi okno opazovala promet na ulici.

»Že nekajkrat sem ga videla s šopkom rož. Zadnjič je nosil v rokah kar tri boboniere. Pravi Casanova! V pisarno pa prihaja nespočit. Seveda, vsako noč se zabava z raznimi dekleti, zjutraj pa je ves skrokan. Glejte ga, kako spet hiti po ulici s šopkom rdečih vrtnic. Ljubezen in samo ljubezen!« je šepetala in pritiskala dlani na srce.

Na hodniku so se zaslišali koraki...

»Aha, že prihaja...! Klanjam se, kolega! Ste dobro spančkali? O podrobnostih zaradi diskretnosti ne bom povprašala. Sicer pa je očitno, da se je naš vzorni tovariš odlično zabaval, ker prihaja tako pozno v urad. In s podočnjaki... seveda. Ah, če samo pomislim na ubogo ženo, ki tam nekje na deželi hrepeni po svojem možičku!«

»Uboga žena!« je z grenko ironijo ponovil Jirži, medtem ko je z nestrpnostjo odprl predal pisalne mize.

»Tu si oglejte, če vas ravno zanima, nekaj dokumentarnih posnetkov od moje žene: na jadrnici, na motorju, pred kavarno, pod sončniki v družbi... Imenitno se počutim, piše, in pozdravljam svojega mucka! — to sem namreč jaz. Kar vidim jo, kako prede od zadovoljstva. Vidite, tak re-vež sem, vi pa se norčujete iz mene.«

»Kaj pa nova mačica, mar ni dovolj ljubezniva?«

»Kakšna nova mačica?«

»Nikar se ne pretvarjajte! Kam pa vsak dan hitite s šopki cvetja? Pa menda ne k predsedniku občine?«

»K ženi seveda. Pa ne k svoji. Tri dni sem moral obletavati žensko v pralnici, da mi je popoldne sprejela srajce v pranje. Pralnica namreč sprejema stranke samo do dveh popoldne. Nag oziroma brez srajce pa ne morem hoditi okoli. Zato sem

žensko podkupoval s cvetjem. Sicer me pa to pride še vedno ceneje, kot če bi kupoval vedno nove srajce.«

»Bonboniere so bile verjetno tudi v pranju?«

»Ne, te sem poklonil snažilki. Žena mi je pisala, naj dam temeljito počistiti stanovanje... Malenkost... je pisala... Telefoniraš v servis in takoj ti bodo nekoga poslali. Sicer so res obljubili, da bodo poslali snažilko, vendar šele novembra. Končno se mi je le posrečilo žensko pregovoriti, da je prišla in mi uredila stanovanje. Celo posteljnino je zrahljala.«

»Samo da ne bo žena zrahljala vas, ko bo izvedela. Saj komaj stojite na nogah.«

»Pa sem res izgubil deset kilogramov. Restavracija za diabetike je zaradi adaptacije zaprta. Prav tako tudi mlečna restavracija. V delikatesi tu nasproti pa imajo same pikantne reči: ribe, slanino, klobase z gorčico, kisle kumarice, sir, itd.«

»Imenitna malica!« je pripomnil knjigovodja Pačorek.

»Kakor se vzame in kakor za koga! Sicer pa človek ne more živeti samo od malic. Včasih mora tudi kaj toplega pojesti. Sinoči sem bil tako gromozansko lačen, da sem telefoniral Malinovskemu, ki je tudi slamnati vdovec, da bi šla skupaj nekam večerjat. V lokalih C kategorije so nama nudili kulturno-umetniški program, midva pa sva si želela le dober zrezek. Vrnila sva se domov, kjer sem odprl škatlo sardin. Malinovski pa je kupil pol litra konjaka. Tako sva nekako prišla do prepotrebnihih kalorij.«

»Kaj pa tistile šopek, ki ste ga spravili v omaro? Je morda namenjen prometnemu miličniku tam za vogalom?«

»Ne, ta je pa za mojo ženo. Popoldne pride domov s počitnic. Ne morete si misliti, kako čudovita ženska jel«

A. Beta

Spomini TRATNIKOVEGA OČETA

15

Kaznilnica Karlau

V delokrog naše kasarne je spadala tudi straža v graški kaznilnici Karlau. Vsak dan, to je za celih 24 ur, je šlo na stražo 22 moških, katerim je poveljeval en podčastnik in dva poddesetnika (Gefreite). Preden smo šli na stražo, smo morali nabiti puške. Mene so zapeljali pred poslopje števil 4; to je bila velika trinadstropna hiša, okrog nje pa tri metre visok zid. Moja naloga je bila, paziti na 110 oken; če bi kaj sumljivega zapazil, bi moral dati alarm. Straža je trajala dve uri. Vsake pol ure pa nas je prišel kontrolirat naš častnik ali pa tudi hišna straža v Karlau.

Ponoči so bile te ure brezkončne in marsikateremu je bilo precej tesno pri srcu. Čez dan pa so prišli jetniki tudi na sprehod. Hodili so eden za drugim v krogu in imeli lepo izhojeno stezo. V enem kotu dvorišča je stal vojak, v drugem pa stražnik jetnišnice. Jetniki so sila radi govorili med seboj; a če je stražnik kakega slišal, ga je takoj poklical iz kroga, pustil mimo njega par mož ter ga potem spet pustil vstopiti v vrsto. Pred vojakom pa niso imeli toliko strahu in, ko sem pozneje spet stal na tem mestu ter malo bolj pazil, sem

lahko sledil celemu pogovoru, ker so govorili samo, če je bil stražnik v nasprotnem kotu. Največ so spraševali drug drugega, kdaj gre domov in kaj bo začel, ko bo prost.

Nekoč sem poslušal dva jetnika — eden od njih je bil že precej v letih. Mlajši ga vpraša, kaj bo začel, ko se vrne domov. Pa mu odgovori: »Bom kmalu spet nazaj; treba mi je samo kako šolarko objeti, pa bo.«

Lepo velikonočno nedeljo sem stal spet na straži. Kmalu so začeli jetniki odpirati okna in sedati nanje, kar je bilo strogo prepovedano. In ni trajalo dolgo pa se je klicalo in pogovarjalo vse. Nekaj časa sem si mislil: Velika noč je, naj imajo nekoliko veselja! Pa je postajalo vedno glasneje. Nekaj časa sem jih mnil, naj bodo vendar bolj tihi, a ni nič zalego. V odgovor so začeli nekateri metati celo kruh name. Neki jetnik pravi:

»Bodo še vojaka spravili v arest!« — Drugi pa kar zavpije, naj kar ustrelim v najbolj glasno okno. Pa sem se res postavil sred dvorišča, napel petelina in zavpil:

»Nazaj, sicer ustrelim!« To je pomagalo in zginili so z oken. Pa je bilo tudi že skrajni čas, ker kmalu nato je prišla kontrola in, če ne bi bilo miru, bi mene odpeljali v zapor.

Po dveh urah straže smo imeli dve uri prosto in tedaj smo kuhali kavo in jedli kruh, ki smo ga kupili kar tukaj v kaznilnici. Ko pa so šli jetniki zjutraj na delo v razne delavnice ali zvečer spet nazaj v kaznilnico, je stalo pri vratih vseh 22 mož.

Hlebci in straža

V Karlau so imeli tudi lastno pekarno. In poleti, ko je bilo v njej še posebno vroče, so radi puščali okna odprta. To so vojaki, ki so bili tam na straži, seveda zapazili in tako se je večkrat kdo stegnil skozi okno po hlebec belega kruha. A peki niso bili slepi in so začeli zlagati kruh daleč od oken. Neki Wallner pa je kljub temu še poskušal priti do kruha. Nataknil je bajonet na puško, katero je držal za kopto in tako srečno zabodel hlebec. Ko pa je hotel vzeti hlebec s police, mu je puška omahnila in zdrsnila iz roke in padla v pekarno. Tako je stal ta vojak na straži brez puške! Kar zasliši, kako sosedni stražar vpije:

»Halt, wer da!« Na poti je namreč bila oficirska kontrola, stražar Wallner hitro skoči v bližnjo drvarnico in k sreči dobi močnejšo palico. S to stopi v senco in, ko pride častnik do njega, zavpije prav glasno običajni: »Halt, wer da!« Častnik pa mu samo reče, naj ne vpije tako glasno, in gre mimo, ne da bi kaj opazil, da vojak nima puške. Ko pa ga pride zamenjat drug vojak, so Walner in ostali nekaj časa premišljevali, kako bi spet prišli do puške. Dobili so nekje žebelj, tega zabili v palico in s to srečno spet izvlekli puško iz pekarnice. Molčali so sicer, a šepet o tem je šel po vsej kasarni.

Za Božič pa me je poklical naš nadporočnik k sebi za slugo. Stanoval je pri nekem

židu. Kuharica mi je napolnila žepa z židovskim postnim kruhom, ki zgleda kot nekak prepečenec (Zwieback). Znosil sem njegove kovčke na postajo, ker se je reklo da gre na dopust, v resnici pa se je na tistem odpeljal v Ameriko.

Dodeljen nam je bil nov stotnik, po imenu Fischer, ki je prišel z neke višje vojaške šole in bil mirnega značaja. Pa smo imeli pri njem tudi mi lepe in mirne čase. Ko so druge begali in podili sem ter tja, nam je naš stotnik največkrat predaval. Na zimo je bilo predlaganih 15 vojakov, da bi šli v šolo za podčastnike. Med temi sva bila dva, ki sva imela samo ljudsko šolo, zato sva ostala končno pri stotniku; kljub temu pa so me poslali na telefonski in signalni tečaj. Tako je minila zima prav prijetno. Na vigred se je vrnilo tudi vseh trinajst vojakov kot »gefreiterji«, kar je bilo seveda za nas ostale bolj slabo, ker ni bilo izgledov, da bi lahko kdo od nas kmalu napredoval.

S pomladjo smo dobili spet novega stotnika, ki pa je najraje »ekserciral«. A doba četnega vežbarja je bila kmalu pri kraju. Vadili smo že v sestavi bataljona in polka (regimenta). Stalno je taval, kaj bo z nami, češ da smo tako nerodni kot »gasilci«. A pri skupnem nastopu cele graške divizije sta bili naša in 16. četa posebej pohvaljeni, zato ga je slaba volja le minila in je nam plačal doma celo sodček piva.

(Dalje prihodnjič)

Ne zamudite ogromne izbire!

Tujske sobe — izredna akcija

Tovarniške cene: šil. 2680.-

šil. 2890.-

- Dostavljamo na dom
- Opremljamo po meri
- Poskrbimo vam kredit

HANZEJ KOVAČIČ

Villach - Beljak

Warmuth *Bietet mehr!*
VILLACH - FELDKIRCHEN - LIENZ - ST. VEIT

MODE AUS ALLER WELT!

**MÄNTEL
KOSTÜME
KLEIDER
AUS
FRANKREICH
ENGLAND
DEUTSCHLAND
SCHWEIZ
ÖSTERREICH**

**GARANTIEREN
INTERNATIONALEN
CHIC
UND INTERNATIONALE**

**QUALITÄT
ZU
WARMUTH
PREISEN**

**SIE FINDEN
BESTIMMT
WAS PASST
UND WAS
GEFÄLLT**

ES STIMMT EBEN DOCH

Warmuth *Bietet mehr!*
VILLACH - FELDKIRCHEN - LIENZ - ST. VEIT

Več senenih grabelj na vprego
obračalnikov za seno na vprego
I traktor vlačilec znamke Emachs
Znamke Rapid.

Po ugodni ceni in čez mero opremljen
na prodaj.

A. in T. BLAŽEJ

ŠT. VID V PODJUNI

Telefon 042 39 — 3463

SADJARJI!

Sadna drevesa vseh vrst v veliki izbiri v
strokovni drevsnici jabolčnih, hruškovih
in češnjavih drevesc. Po znižanih cenah do-
bite: češplje, slive, maravdlne, ribezlje, kos-
mulje in vinske trte.

Ing. MARKO POLZER, pd. Lazar
ŠT. VID V PODJUNI

Betonmischer-Winterschluß Aktion bis 20%
billiger. Ab S 1680.—. Verschiedene Fabrikate.
Weiss, Klagenfurt, St. Veiter Straße 108.

Avstrijska televizija

PETEK, 17. 3.: Televizija v šoli — 11.00 Program
za delavce: Poročila — 11.03 Koncert za mladino —
11.45 Časovni ventil — 18.30 Poročila — 18.35 Dih
morja — film o avstralski severni obali in njih per-
natih prebivalcih — 19.00 Kuhinja v televiziji: veli-
konočna pinca — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30
Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik
— 20.15 Gostovanje gradiščanskega amaterskega
gledališča: „Dvorni svetnik Geiger“, veseloigra Han-
sa Langerja — 22.00 Poročila in v žarometu. Sedem
dni svetovnih dogodkov — 22.30 Z našimi najbolj-
šimi priporočili.

SOBOTA, 18. marca: 17.00 Poročila — 17.03 Za
družino — 17.35 Novo za ženo: — Aktualni magazin
— 18.30 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.05
Za prijatelje znamk — 18.30 Kratka poročila —

čanje — 19.30 Aktualni športni pregled — 20.10 I.
večerna poročila — 20.20 „I mesec na deželi“, ko-
medija Ivana Turgenjeva — 22.40 Kristjan v času
— 22.50 2. večerna poročila.

PONEDELJEK, 20. marca: 16.55 Kratka poro-
čila — 17.00 Prenos z Dunaja: Svetovno prvenstvo
v hokeju na ledu. Avstrija:Madžarska — 19.35 Čas
v sliki in šport — 19.55 Izložba in kratki filmski
mozaik — 20.15 Še pomnite? — 21.25 Čas v sliki —
21.45 Zunanja politika med vlado in opozicijo.

TOREK, 21. marca: 18.30 Kratka poročila —
18.35 Skozi Saharo — 19.00 Razmišljanje prinaša
obresti — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v
sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik —
20.15 Prenos z Dunaja: Svetovno prvenstvo v ho-
keju na ledu. Avstrija:Jugoslavija — 22.10 Obzor-
ja, razgledi, poizvedovanja, pojasnila — 23.05 Čas
v sliki.

SREDA, 22. marca: 11.00 Program za delavce:
Kratka poročila — 11.03 Še pomnite? — 12.15 Ena-
indvajset — 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za otro-
ke od 5. leta dalje: Listamo po slikanici — 17.25
Toptuška, ruski film — 17.35 Za otroke od 11. leta
dalje: Mali športni ABC — 18.05 Naša lahko noč
oddaja za otroke — 18.30 Kratka poročila — 18.35
Dvanajstonski jazz balet — 18.55 Tip revija — 19.00
Prizori iz Avstrije — 19.21 Zabeleženo za vas —
19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski
mozaik — 20.15 Vaš nastop, prosim — 21.00 Dedi-
či zgodnjekrščanskega sveta — 21.55 Čas v sliki —
22.15 Inozemski odmev. Diskusija s tujimi novi.
narji.

ČETRTEK, 23. marca: 18.30 Kratka poročila —
18.35 Začetki Evrope: Sveta dežela — 19.35 Čas v
sliki — 20.00 Film v študiju: „Nočna straža“, verski
film — 21.50 Čas v sliki — 22.10 Svetovno prven-
stvo v hokeju na ledu 1967: Avstrija:Norveška.

Važno za kmeta in delavca!

Hatzenbichler — univerzalni kombinator
in sadilnik za krompir (Kombinator
und Kartoffelleger) je najidealnejši
poljedelski stroj za vsakega kmeta.

Motorne žage — znamk STIHL, PIO-
NEER, MC CULLOCH, TIGER
in SOLO — vam znatno olajšajo in
skrajšajo delo v gozdu.

Mopedi in kolesa — v največji izbiri za
mlade in stare — znamk STEYR-
PUCH, TORPEDO, KTM in LOH-
NER.

Zahtevajte ponudbe pri trdki

Johan Lomšek

Tihoa 2, 9141 Eberndorf — Dobrla ves,
telefon 0 42 37 - 246.

18.40 Kaj vidimo novega: S Heinzem Conradsom
— 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 19.40
Izložba in kratki filmski mozaik — 20.00 Prenos
z Dunaja: Svetovne tekme v hokeju na ledu. Otvo-
ritev z igro: Avstrija - Italija — 22.30 Čas v sliki
— 22.50 Naš nočni program: „Angela, Hodič“, kri-
minalni film.

NEDELJA, 19. marca: 17.00 Kratka poročila —
17.03 Za otroke od 11. leta dalje: Saltkrakah. Po-
čitnice na Vranjem otoku — 19.55 Kaj lahko po-
stanem? Kemik — 18.25 Naša lahko noč oddaja za
otroke — 18.30 Film za tebe. Pregled priporočljivih
filmov — 19.55 Družina Leitner, naše mesečno sre-

**ZNAMKA ZAUPANJA
GRUNDNER
Klagenfurt - Celovec**
Wiennergasse 10
(Promenadna cena)

Vse poljedelske stroje,
vse za gospodinjstvo
ugodno in na obroke
Vam nudi trdka

HANS WERNIG

KLagenfurt

Paulitschgasse (Prosenhof)

PETEK, 24. marca: 11.00 Program za delavce:
Kratka poročila — 11.03 Dediči zgodnjekrščanskega
sveta — 12.00 Altdorški pasijon — 19.25 Poročila —
19.30 Nagrobna glasba: Pasijonska kantata, opus
42 W. A. Mozarta — 20.05 Prenos bavarskega ra-
dia: Umor v stolnici, televizijska igra T. S. Ellio-
ta — 21.40 2. večerna poročila — 21.50 Koncert
Dunajskih filharmonikov.

Namesto venea

na grob Janeza Olipa iz Sel je poslal ro-
jak iz Globasnice 1000.— šil., ki jih je Mo-
horjeva družba v Celovcu hvaležno prejela
in jih bo porabila za potrebe Mohorjevih
dijaških domov oziroma za nakup sosed-
nje hiše. Za iz srca darovano vsoto se toplo
zahvaljuje. Bog plačaj!

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maurec

Klagenfurt, Alter Platz 35

Ure in nakit v veliki izbiri
pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9
Popravila izvršim takoj in
solidno, kupujem in zame-
njam zlato in srebro (tudi
strto zlato).

